

L. KLÍMA

MEZI SKUTEČNOSTÍ A SNEM

EDGAR A EURA

L.K.

22. 8. 1878 - 19. 4. 1928

MEZI SKUTEČNOSTÍ
A SNEM

Z beletristické pozůstalosti
filosofa

LADISLAVA KLÍMY

Jak vysvětlíte...

"Jak vysvětlíte, že vidím něco zcela dle skutečnosti a správně, ač jsem toho nikdy nespatriil?" tázal se filosof Silvio svých družek Ády a Nely.

"To je dalekozření!" odpověděla Nela.

"Ale jedná se o to, abys vysvětlila, jak je dalekozření možné!"

"To vysvětlím!" nabídla se Áda za družku. "Ta služka, ty dveře v bytě, ta skvrna inkoustu v podobě ryby - to všechno je takový magnet, ten magnet přitáhl tvůj mozek, abys rozuměl. Tak třeba vezměme tu mou postel: ta přitáhla tvůj mozek - a tvé oči - a vůbec celý tvůj princip a tak se stalo, že jsi ji spatřil, protože jsi vlastně byl před ní! Molečku, všechno je elektrika nebo magnet - to máš totéž, jak ví moderní věda! My jsme také učené, nemysli si o nás, že jsme ledacos! Jedním slovem je všechno elektrika a dost!"

"Vy materialistky! Vše jest jen duch!" započal teď Silvio ve svém výkladu. "Máte-li nejen uši k slyšení, ale i mozek k myšlení, poslyšte! - Jen duševní stavy

existují a nic mimo ně samozřejmě existovat nemůže, protože pojem "existence" je výhradním majetkem a součástí vědomí, takže odtržen od něho je beze smyslu. Již ze subjektivního hlediska existují jen duševní stavy: neboť mimo naše myšlení, mimo naše já, nic pro nás existovat nemůže; i hmota, zevní svět, jest naším duševním stavem, naší "představou" - jest jen v nás, neboť jest absurdní, že mohli bychom vědět o tom, co by bylo praeter nos. Za druhé i z hlediska objektivního: tvrdím, že každá hmota jest jen znamením, že je nám blízký nějaký duševní, "za hmotou tou se tající" celek; že každá hmota, nejen mozek, myslí, má "duši", vědomí; že duševními stavy, zvanými "hmota", označujeme si jen duševní celky, na nás působící. - Všechny duševní stavy působí totiž na sebe, vyvolávající jedny z druhých psychickým chemismem duševní stavy nové; ale na duševní celky vyšší působí duševní stavy cizí i tak, že vyvolávají v nich i "obrazy sebe", t.j. myšlenky hmotné - hmotné předměty totiž. Kladu teď tuto thesi: Jen ty duševní stavy působí v každém mozku na sebe, které jsou si s m y s l o -

v ě - v nejširším smyslu - n e j p ř í -
 b u z n ě j š í: každá myšlenka působí vždy
 jen v daném momentu na tu, která jest jí v
 celém kosmu nejpříbuznější; pravím; že ten
 duševní stav zobrazujeme si vždy v prostoru
 blíže, který je nám p s y c h i c k y
 bližší, - ale psychická blízkost může zna-
 menat jen smyslovou zpříbuznělost. Proto
 vidíme určitou věc blízko, že je nám pří-
 buzna - ne naopak! Prostorová blízkost je
 krátce jen "objektisovanou" psychickou,
 smyslovou příbuzností... Toť velká myšlen-
 ka! Jí teprve jsme svět trochu zracionali-
 sovali a slušným učinili! Dále: vidíme tedy
 vždy jen ty duševní stavy, které jsou myš-
 lení našemu právě nejpříbuznější: - ale
 možno říci, že ty duševní stavy jsou nám
 nejpříbuznější, na něž právě nejvíce mys-
 líme, které nejvíce chceme, k nimž naše
 myšlenky právě zalétnou, s nimiž se sblíží
 tím, že je jaksí opředou. Zalétnutí myšle-
 nek k něčemu znamená však jen zpříbuznění
 se s tím; tím, že na něco myslíme, zpříbuz-
 níme se s tím, tedy "přiblížíme" se k tomu
 - tedy uzříme to! Krátce: vidíme vždy jen
 to, na co nejvíce myslíme!"

Možno si pomyslit, jak to dámy bavilo. A možno si pomyslit, že Silvio musel již být opilý; jinak by nebyl svou moudrost přednášel před takovým auditoriem. Pokračoval, zatím co děvčátka nervosně přeseďala.

"Teď mohu, předeslav to nejnnutnější, přistoupit ku vlastnímu thematu. - Bdění je stav, v němž cerebrální intelekt slouží skoro výhradně "tělu", těžkému sebezachování individua. Je v něm tedy spoutaný, omezený, krotký a nesmí si dopřát volnějších skoků a extravagancí. Myšlenky zalétají vždy ve bdění monotóně jen k podobným, přesně vymezeným, zevním duševním stavům; tedy je příbuznost jeho s jevním světem přísně regulovaná, zákonná, sama s sebou shodná: proto je realita bdění - to čemu se říká "empirická realita", realita vůbec - tak logická, přesná, sobě odpovídající - proto je "příroda" tak kausální a zákonům podrobena. Ale příroda sama není zákonná - jen duch, jenž ve bdění je zákonné, přesné, spoutané povahy, vnáší tuto do přírody! Jaká je konstalace kosmického ducha o sobě, nejsme dosud schopni si vykombinovat. Přesto

můžeme říci, že "zevní" svět bdění je pravdivou skutečností, neboť "vnímáme" v něm, následkem určité příbuznosti, správně určité zevní věci. Ale teď tvrdím: zevní svět snění, p r a v é h o snění, je rovněž pravdivou skutečností - d r u h o u skutečností, neboť i zde vnímáme správně určité zevní věci - jenže následkem duševní zpříbuzněnosti j i n é h o r á z u - s jiného hlediska!..."

"Ale ty máš krásný prsten, Nelo!" přerušila tu Ada filosofa zcela nevinně. "Ve snu jsi ho nikdy neměla, víš?"

"Neslušná osobo!" osopil se filosof, zároveň se směje a zlobě. "Právě teď, když přichází to hlavní a nejdůležitější..."

"Odpusť mně to, drahoušku! My ženské ^{dlouho} nevydržíme nikdy mlčet a nepřejeme jiným, aby dlouho sami mluvili. Tak pokračuj, mne to zajímá!" A zívla...

"Ale krátce, miláčku, jsme opilé a mnoho z toho nemáme!" podotkla Nela.

"Vždyť jsem stručný až k nejasnosti! Tedy: ve snění - a sníme stále, pokud spíme - stane se duch volnější, přeletavější, dobrodružnější; myšlení létá s božskou vol-

ností a lehkostí od věci k věci, přeskakuje mžikem sta mil, přeskakuje snad i planety, ba i čas; jeho příbuznosti s vnějšími duševními stavy jsou tedy velmi těkavé, rozmanité, chaotické, a to, co následkem těchto afinit vidíme, vykazuje velké skoky a zdánlivé neshody... Ale přesto vidíme v hlubokém, pravém snu, zpravidla "bezvědomém", nebo ve bdění - což je skoro totéž - duševní stavy cizí právě tak správně jako ve bdění; vidíme je totiž správně jednotlivě, - v celku je ovšem nelaď - ale to je zde nepodstatné. Je tudíž hluboký sen též skutečností! Jsou tedy dvě skutečnosti; s hlediska vyššího jsou ovšem obě částí jedné a téže objektivní skutečnosti, o níž je nám dosud neznámo, jak je uspořádána. Abych charakterizoval dvě subjektivní skutečnosti, užil bych přirovnání: skutečnost bdění je to, co vidí ze světa pomalý chodec, skutečnost snu to, co viděl by z něho ten, kdo by jím rychlostí světla mohl kmitat křivoláckým, bludičkovým letem. Ve snění se síla, kterou zoveme "můj duch", velice změní, stane se příbuznou zcela jiným věcem než těm, které - ale jen dle reality bdění -

- spící mé tělo obklopují - a následkem toho je, že ony dříve vzdálené, teď však ve skutečnosti už blízké mně předměty, začnou na mého ducha působit a vyvodí v něm jemu vlastní smyslové obrazy - musíme vědět, dcerušky netrpělivé, že vlastním sídlem vidění a slyšení není oko a ucho, nýbrž jisté fenomenální mozkové partie; co cítí oko a ucho, už nevíme, protože to nespadá v naše ego. Spím-li ve Florencii a sním-li pravým snem, že chodím ulicemi Tokia, procházím jimi právě tak, jako mé tělo vskutku spí ve Florencii: obé si pranic neodporuje, protože jsou dvě reality, jen subjektivní reality; zdá se ovšem, že se mozek nekryje zcela s naším duchem - ale kdyby se i kryl, nedovedlo by to mou výsostně suverénní idealistní theorii podvrátit! Bližších podrobností nemohu ~~zde~~ se zde dotýkat. Jen to ještě podotýkám, že ne vše, co ve snu vidíme, je následek působení zcela týchž duševních stavů, které si ve bdění zobrazujeme. Někdy je vidění i pravého snu pouhou halucinací, t.j. pouze působením fantasmie, tedy vlivem interním na fenomenální části cerebrální povstanou jisté obrazy. Za druhé:

Zpravidla zajisté působí na nás ve snění
tytéž cizí duševní stavy zároveň, hrubě
souzeno, jako ve bdění - a zároveň ne
tytéž: kloním se totiž k domněnce, že
všechny duševní celky mají, abych tak řekl,
svůj líc a svůj rub: líc - řekněme, vyvolá-
vá v nás obrazy bdění, rub obrazy snu...
A snad je náš intelekt bdící l í c e m ,
snící r u b e m lidského ducha - a v sou-
hlase s tím dalo by se snad tvrdit, že líc
v š e c h duševních celků je jejich bdě-
ním, rub jejich sněním, že jsou krátce dva
velmi si blízké a přece nekonečně vzdálené
s v ě t y: - bdění, líc - a snění, rub...
Líc - toť prosa, rub - poesie života. Bdění
- toť otroctví, snění - božská volnost.
Naše lidské snění jest efflorescencí ani-
málního života, je jeho c í l e m; denní,
nudné, špinavé, dusné lopocení jest jen
prostředek k vyšší duševní činnosti, k
otiu... Sen je létající mír a klid. Spaní
je víc než bdění, snění je něčím vzácnějším
než bdění - v souhlase s tím prospíme jen
třetinu, probdíme dvě třetiny svého času.
Není hříšnější marnotratnosti, než zkraco-
vat si spánek!... Než odbočil jsem! - Vzдор

řečenému je nepopíratelno, že vidíme ve snu zcela tytéž duševní stavy jako ve bdění - i líc věcí, tentýž, který vyvolává "empirickou realitu", jako analogicky ve bdění vidíme i rub věcí... Důkazem toho jest, že možno ve snu působit i na vzdálené předměty: nikdo toho f y s i c k y nevysvětlí, neboť zde zasahá do líce světa tajemný jeho rub, n a d fysikou stojící. Já na př. snil jsem, jako mladík, ve dvě hodiny v noci, že v bytě svých rodičů, vzdáleném právě od mého spícího těla tři sta kilometrů, sejmul jsem se stěny velké hodiny a položil je na podlahu. A jaký byl tenkrát můj úžas, když za týden na to navštívivší mne matka mně sdělila, že oné noci kolem dvou hodin zaslechla v pokoji vedle své ložnice šramot, že se tam odebrala s mým otcem a našla tytéž hodiny ležící neporušené na podlaze. Věděla jistě, že než ulehla, ještě visely; bylo nađe vší pochybnost jisto, že nikdo oné noci do toho pokoje nemohl vstoupiti a rovněž tak bylo jisto, že kdyby byly spadly, byly by se rozbily na padrti, jak byly těžké a křehké... Vzhledem k tomu všemu je realita snu nad míru pestrá, kaleidoskopická

ká, nevysvětlitelná, zdánlivě si odporující a nesmyslná - ale v pravdě je právě tak zákonná, objektivní povaze vnějších věcí odpovídající, jako realita bdění; a v mnohém ohledu jest ona bohatší a vyšší než tato, protože, podle všeho, můžeme v ní vnímat i bytosti, které se vymykají smyslům bdícím, na př. bohy, duše mrtvých a jiné "nadpřirozené tvory"... In summa: Pro nás existují dvě stejně cenné, v poslední instanci si neodporující skutečnosti - součástí to jediné objektivní skutečnosti, nám dosud blíže nepoznatelné: skutečnost snu a skutečnost bdění." - Zde Silvio náhle přestal, neboť shledal, že obě posluchačky jeho usínají. "Nechme její!" pravila Nela zívavě. "Stále jen raisonuje o snu a bdění - bdění je mu snem a sen bděním. Plete si tyto pojmy, to je jeho nemoc, fixní idea. Z této mánie ho nevyléčíme!" "Máte pravdu!" zasmál se Silvio. "Neboť konečně je filosofie tato jen filosofií bludného kruhu. Vše je sen a vše je bdění, bdění je snem a sen bděním - - ale pojmy ty jsou kontradiktorní!... A každý druh snu - neboli bdění - má přirozeně nutnou tendenci považovat za klamný ~~každý~~

sen každý jiný druh snu - neboli bdění...
Och! ten bývalý můj pozemský otrocký život,
jejž za bdění považuji! Kam jednou zmizí?
Uvidím jej daleko za sebou - tak zalehlý,
skrčený, hluchý, bývalý, mrtvý - jako sen
- sen... Jako s výše hory hledíme na mrak,
který ještě před chvílí běsnil bouří - a
teď smutně se plazí vzdálenými údolími roz-
trhán v cáry, zbledlý, ubohý, ztichlý...
- tak hledím nyní na svůj nedávný život -
- na nedávný svůj odlehlý, zalehlý, vyhřmě-
lý, v těsnou upomínku scvrklý, zvadlý, ml-
havý, nebytostný život - sen! A vše minulé
stane se pro ducha - snem - klanem -
Ničím - "

Silvio se hluboce zadumal a slza za-
leskla se mu v oku...

Hledání strašidla

V sedmihradských Karpatech vypravuje lid tento příběh: Nedaleko městečka D. leží údolí neobyčejně příšerným dojmem působící. Od nepaměti koluje o něm pověst, že posledního dne každého měsíce o poledni se tam objevuje stařec s tváří nepopsatelně strašnou, malinký jako kočka, na zadních nohách stojící. Zavítal-li tam někdo v tu dobu, vždy prý se buď šílený vrátil, nebo tam byl nalezen mrtev s tváří děsem znetvořenou, nebo zcela zmizel.

Jednou zavítal do D. cizinec, mladý a bohatý, s tváří, jež odhodlaností a statečností tak planula, že nikdo nedovolil si naň toho nejmenšího. Slyšel pověst tu a projevil ihned rozhodnutí, že se na zajímavého stařečka půjde podívat. Zrazovali mu to, on se jen smál. I ustali, pravíce si: Neodolal-li nikdo té hrůze, on snad přece! A pak se dozvíme od něho něco zajímavého.

Posledního června se tam vydal. Vešel do hlubokého údolí, zabočil z něho pak do postranního, pak do dalšího; stále hustší

a hrozivější byla příroda; i nebe bylo neobyčejně hustými mraky zastřeno, že bylo šero jako po západu slunce. Na místě, které mu bylo zevrubně popsáno, vešel do uzounké rokle, jejíž ústí bylo bujnou vegetací tak pokryto, že nezasvěcený nebyl by ho ani uzřel. Šel několik minut hlubokým, temným korytem, - pak světlalo se to před ním - - víc a víc - a náhle ohromen stanul.

Před ním rozprostírala se skalní kotlina, asi čtvereční kilometr rozlehlá, obklopená skoro čtvercovitě ohromnými, kolmými skalními útesy, někde jako malá věž vysokými a štíhlými, nejpodivnějších často forem. Jako by pomníky to byly na zakletém hřbitově obrů nebo duchů. Všechny skály i půda měly zcela neobvyklou světle šedivou, skoro bílou, sinou barvu. Nikde stopy po rostlinstvu, ni zvířatech. Celkový dojem k nepopsání příšerný - něco divě mrtvolného, živě ztuhlého, stuchlého, infernantně šklebivého.

Od doby dětství nepocítil takový zachvív hrůzy. Byl v prvý okamžik v pokušení utíkat zpět, cítil, že by byl proti zjevu příšery teď bezmocný. Ale hned vzbudil stud jeho sílu. Zavřel oči, s napjetím celé vůle

vytvořil si v duši okamžik zářné srdnatosti. Zasmál se bujně, otevřel oči a shledal teď okolí jen pitvorným. "Nyní netřeba se mně už bát, má povzlétnuvší duše je nedostupná všem strašidlům - duchům jen močálů nížin! Učinil jsem dobře, že jsem svůj strach - podmínku, aby se mé přání splnilo zabil? Ne, neměl jsem to činit, bylo to nadějně. Snad podaří se mně vsugerovat si strach stejně, jako právě zmužilost!"

A kráčel do nitra kotliny, snaže se bát se; ale přesvědčil se, že lehčí je všude pouhými myšlenkami přejít od stavu horšího k lepšímu než ~~se~~ k horšímu od lepšího. Místo, aby se bál, byl nucen sám sobě se stále smát... Tu náhle zaslechl před sebou tiché kroky... Malinko se ulekl. Obešel skalisko a uzřel - elegantně oděnou dámu. Zase se ulekl - zasmál se. "Proč se lekám ženy? Ach, přirozeno! Lekáme se jen nezvyklého, všeho nezvyklého, ale zjevení strašidla bylo by tu pravděpodobnějším, než příchod samotné dámy. Nu - rozkošné!"

Instinktivně schoval se za skalisko. Kroky se blížily. "Jde přímo sem!" Nesmím tu zůstat, aby mne nepovažovala za cíhají-

cího lupiče.

Slabě vykřikla, stanula deset kroků před ním... Mlčeli oba - on ohromen její krásou, sršící duchem a statečností; ale snad byl ohromen ještě něčím jiným. Ona to byla, jež dříve promluvila oslnujícím hlasem:

"Hledíc na vás, pane, jsem si jista, že přišel jste sem za stejným účelem jako já: spatřiti jednou také strašidlo!"

"Za tímto účelem jste sem přišla? Možno?"

"Považujete mne za zbabělou?"

"Nikdy neviděl jsem hrdinější ženské tváře... Ale žena -- "

"Žena je au fond daleko statečnější, než vy, nadutci. Ale má dobré důvody, aby bázlivost svou tak nezakrývala jako mužské baby!"

"Ale vaše hrdinství mohlo by - vskutku - vésti ke katastrofě nějaké..."

"Co "horšího" než šílenství a smrt? Ale co lepšího, lákavějšího než toto nejhorší?"

"Život vás asi velice zklamal -- "

"Nikdy jsem od toho absurdního netvora nic neočekávala; nemohl mne tedy zklamat.

Nudím se krátce, proto jsem přišla."

"Věříte ve strašidla?"

"Myslíte, že jsem tak pověřčivá, abych v ně věřila? Vlastně nemá otázka vaše smyslu, následkem i nejvědecktějšími idioty nepopíraného fakta, že existují "halucinace", t.j. že vidíme něco, co "není", t.j. co konvenční realitě špatně se hodí; ale toť jsou již strašidla! Halucinace je totéž co strašidlo, jen učenější pojmenování pro ně, jeho zalakováním, - něčím, co umožňuje vědě "čestný" ústup. Řekne se snad: Halucinace je něco číře subjektivního, čemu nepřísluší jsoucnost o sobě, což o pojmu "strašidlo" neplatí. Ale toť, hluboce vzato, nesmyslné, protože problém subjekt - objekt, otázka, existuje-li něco mimo mě já, je věčně nerozluštitelná. "Halucinace" může být aesthesií nebo vůbec spatřením něčeho, pro co jsme zpravidla slepí; a navzájem toto údolí i vy, monsieur, se všemi hvězdičkami můžete být jen mou dlouhou trvající halucinací, snem, výplodem mého já. Trvá-li halucinace, sen, jen jednu noc, jednu vteřinu nebo sto let, je vzhledem k věčnosti zcela lhostejno."

"Směl bych vás tu, obdivuhodná, doprovodit?"

"Nic se nám nezjeví, půjdeme-li spolu a i kdybyste odešel, má krásná, tajemná nálada, která je předpokladem toho, je pryč. Ale mám půl hodiny času. - " A hodivši sebou na skálu, pokynula svému společníku, aby ji následoval.

Přesně za půl hodiny - podala mu ruku. "Moje cesta vede onou roklí, vaše západní - Mějte se dobře. Ale slyšte ještě: Za měsíc přijdu sem zas - ale ~~aproxim~~ neopovažte se vy přijít sem a zas mi to zkazit, rozhněval byste mne nanejdvůh! Později postavte si tu vilu nebo krčmu!" Podala mu ruku.

"Ale což se již neuvidíme? Neřeknete mně nic bližšího o sobě?"

"Pošlu vám během týdne dopis!" pravila. - Nezapírám, že se mně líbíte. Proto vám také řeknu, že jsem cizinka, která bydlí přes léto v jedné obci, několik hodin odtud vzdálené. - V září odjedu. Sbohem!" Odkvapila. Nejapně zíral za ní. Tu se otočila a zmizela za skálou. Více než alkoholem opojen byl láskou, když domů spěchal. ---

A ta rostla den ode dne. - Neviděl než její tvář, neslyšel než její hlas. Jak se těšil na dopis! - Ale týden minul - on nedošel. Dva minuly - tři - stále nic. Všechno pátrání po širém okolí zůstalo marno. Co zbývalo zamilovanému, než přestoupit zákaz milenčin? Rozhodl se však, že přijde již o 11. hodině, že vystoupí na některé skalisko uprostřed a ve štěrbině jeho skryt, bude svou dámu pozorovat a že k ní přistoupí teprve, až bude odcházet - nebo kdyby jí snad hrozilo nebezpečí.

31. července byla obloha co nejjasnější; nezjevilo se mu údolí proto méně děsivým, naopak; vlídné světlo na něm ležící bylo čímsi nepřirozeným, nepřirozenost však působí strašidelně. Opozdil se značně, bylo již bezmála dvanáct.

Spěchal do středu údolí --- Tu zanedlouho zaslechl blízko před sebou kroky. Běžel k nejbližšímu balvanu, aby se za ním skryl - tu vynořila se - ona. Stanula, zbledla, vzkřikla:

"Tak respektujete moji vůli? Jste neglantní pes, vážený pane. A já se tak těši-

la." Vybuchla ve vztekly pláč.

Uchopil ji konejšivě za ruku. "Jedině proto jsem přišel, že jste mně neposlala slíbený dopis." - Pozdvihla hůl, nenechala ji sice dopadnout, ale - plivla mu do tváře a utíkala k západní rokli.

Zdrcen stál tu chvíli - pak ovládnul jej hněv. Rázně odcházel - na povrchu duše hněv, v hloubi zoufalost.

"Stůj, stůj!" zaslechl tu - spatřil ji, jak k němu pádí nazpět. Letěl jí vstříc. "Uzřela snad ten přízrak?" pomyslil si - - ale ona - padla mu divě v objetí a plakala --- A pak strávili spolu celou hodinu zas ležíce na skále. Ale hned čekalo jej zklamání. Sotva ulehla, zcela zchladla, začala mluvit o nejvšednějších věcech. Hned koketovala co nejrozkošněji, hned se mu posmívala, urážela jej, hned zas pronesla něco, co zvedlo jej do nebe, hned řekla, že je jí naprosto lhostejný - a při všem nechávala nekonečný půvab svítit. Ubohý nerozuměl z toho na konec ničemu, tím více zuřila v něm vzteklá jeho láska. Na rozloučenou políbila jej, ale tak suše, že bylo to novým bodnutím. "Za měsíc přijdu sem zas,

tentokrát však čekám zcela jistě, že vás tu neužřím - sice --- Je to pro mne poslední příležitost. - Prvního září odjedu a nikdy se sem nevrátím!"

Láska jeho rostla v nekonečno. Ale dopis nepřišel. A opět zůstalo hledání marno. A nepohřešovatelná odjede prvního září. A láska rostla v nekonečno. Bylo nutno posledního srpna zase jíti do údolí.

Již v devět hodin tam byl. Vylezl na skálu, schoval se a čekal. Nebe bylo ještě temnější než poprvé, byla polonoc. Silný strach, jakoby děsným tušením prosycený, se probouzel v mladém muži. "Dnes, kdyby se mně zjevil, nevím, jak by to na mne působilo. Ach zcela, zcela jsem se změnil. - Láska to způsobila - mne měkkým, všemu přístupným, takovou mycí houbou učinila. Vůle, síla, rozum, statečnost, hrдост vystěhují se z duše, kam se nastěhoval cit -... Po nekonečných třech hodinách užírl - s leknutím - sněhový šat u východní rokli mezi skalami se propletávající. Křižovala údolím. Zdála se rozčilenou. Často stanula, rozhlížela se kol sebe, zvláště směrem západním. Posléze viděl, jak přibližuje často

šátek k očím... Dohadoval se významu toho - ale před jednou hodinou nesměl skrýt svou opustit.

Byly tři čtvrti, když kráčela právě pod jeho stanovištěm. A tu slyšel úpěnlivým hlasem pronesená slova: "Nemiluje mne. Kdo vskutku ženu miluje, šlape po její vůli, cítě, že činí ji to šťastnou. Nepřijde-li již, je konec mému krásnému snu. Ó ta má nešťastná šílená povaha! Zbývá mi jen smrt ---"

Něco s třeskem dopadlo před ní. Vrhla se na to... "Ty zde - ⁺ó krvácíš - s takové výše skočit! Nezlomil sis nohu? Že ne, vskutku ne?" Nebránila se mu v nejmenším--- Byl v extasi štěstí.

"Dosáhl jsem cíle cílů!" - Cítil: "Ji kdybych ztratil, ztratil bych vše i sebe sama!" --- Tu zděšeně vzkřikla: "Tam - tam - vidíš jej pro boha? ha...!" "Kde? Koho? To strašidlo? Nevidím nic - neboj se ničeho po mém boku, haha!" "Musíš jej vidět - je to on! Tvář šedivá jako myš - nevýslovně hrůzná - oči bez iridy - zcela bílé - omdlím!" "Nic tu není, máš jen prelud - - vstaň!" "Musíš hledět víc ~~n~~pravo - už

jej vidíš?" "Nic, blázínku!" "Ještě víc na pravo - ještě víc - blíž..." "Ale pak musím hledět na tvou tvář!" "Tedy pohleď - hahaha!" "Co to? Mohla tě hrůza tak znetvořit? Nejsi k poznání, stále strašnější, šedivější, tvé duhovky se rozplývají - tělo scvrkává se kvapem -- ha! Strašidlo! Ty...! Byla jsi - rozumím! Od počátku jen příšerou tohoto údolí -- ztrácím tě - nikdy jsem tě, šílenec, neměl --- propast šílenství přede mnou - ztrácím vše, i své já --- Vzhůru - - nemohu, údý jsou z kamene, - sílo má, pomoz! Ach, mrtvá je, láska ji zabila - - rozumím teď tvému pekelnému plánu...! Nepřibližuj tvář ke mně, pryč! Chce mne políbit - už - nekonečná propast hnusu a hrůzy --- "

Za několik měsíců skončil v zamřížované cele ---

Řeč oblohy

Jako nad animalitou zářivě lhostejná nezranitelná Božskost, tak nad zemskou hroudou klenete se, oblačné kraje! To nejzázračnější, co země má, lidmi skoro neviděné! Stříbrně zářící království krásy, stříbrná pěna vzduchového moře, v níž koupají se světlí duchové! tekoucí hory, volné architektury, hudby ve světlo sražené! symboly všeho, reflexy všech zemských věcí v zrcadle nebe! mramory pro ruce duchů, kryptogramy, jež píší pro lidské oči, významnější než řeč, kterou bez přestání dávají člověku obyvatelé jiných hvězd. Neslyší ji, nevidí - slepý od narození - jeho duch, co znamenáte vy, nebeské kresby! "Vodní páry, slepě poslušné nárazů slepých větrů", tak vypořádá se s vámi člověk, nevěda, že větry jsou jen slepým nástrojem věčné Mysli, nade vším kralující. Jen zřídka kdy zasvitnete ve vidoucí duše, vy vznešené runy. A kvůli těmto okamžikům neustávají duchové ruce vaše dále a dále psát, dále neúnavně modelovat svou zářící hlínu za tajemnými cíly...

Jasná byla onoho jitra hned po procit-

nutí má duše, jako to červencové nebe za okny, teplá jako vlídný slunečný oheň na lože padající. V bezdůvodnou radost změnila se tajemně. Jako ze stříbrných pěn zlaté rybky, tak vyskakovaly ze světla nálady hustě třpytné myšlenky, omamně nejasné pocity vonně zvonící tuchy. V smích rozkvétala slova, v tanec kroky se rozespívaly. Krutá slast vybičovala mne z domu, štvála světlem niv dál a dál... Zabít chtěl já - - rány rozněcovaly ještě víc; své nejtmavší noci pokládal jsem za světlo své - to zanítilo je vždy okamžitě... Proč to, proč to? ptal jsem se - bez odpovědi... Včera byl jsem chmurný jako včerejší nebe a od včera se nic nepříhodovalo. Možná, že jen slunce to bylo, které v hloubi duše rozžalo záhadný oheň, fantasma svých reflexů na povrch házějící a duše stravující?

K třetí hodině odpoledne ležel jsem na holém vrcholku hory. Bezedný azur nade mnou, bezedné ticho pode mnou - bezedná touha ve mně po neznámém. "Marno", zasvíjela se černá řízeň, "nedosáhnu nikdy, nikdy toho, co jediné dosažení je hodno, jen nicotnostmi je vše, čeho se dosahuje. Nikdy." - A v tu

chvíli uzřel jsem na zenithu pojednou jeden obláček, mátožně řídounký... Ale kvapem houstl a rostl, vřel a vířil a vařil se tajemným cyklonem tam na výsostech míchán. A bral na se podobu tváře - s dlouhými ka-deřemi, tváře štíhlé, jemné, čarovné... Krev ve mně stydla - tvář rostla, blížila se, padala na mne, rozkvétala v krásu stále omamnější - otevřela oči - děsný blesk ozářil mně duši.

A věděl jsem, že ji, ji jsem dnes v noci líbal, ji měl - ve snu, jenž je vyšší skutečností...

Když prozřely zas pozemské oči, jen beztvárné cáry rozplývaly se v azur tam, kde se zjevil nebeský vision. Co před chvílí se mně zdálo marnou touhou - to jsem teď spatřil jako dosaženo a uskutečněno - Sebe, Zviditelnění všeho nejvyššího, Sebe dala jsi mně, milostivá, a poznání k tomu, že není žádného "nikdy" ve věčnosti.

A bylas od toho dne stálým hostem ve snění mých dnů a v polosnech nocí a jistě i v nejhlubších snech; a ty, jen ty prozračovala jsi jako zářivý sluneční paprsek zázrakem odkudsi do půlnoci padající, těžká

léta, jež následovala a činila mně život nesnesitelným. -

Proč byla hned po procitnutí má duše tak temná, těžká a děsivá jako ta říjnová obloha za okny? Bezedný smutek, něco horšího než smutek v ní zelo. A jako z černé propasti vystupují přízračně kotouče dýmu, obludné tvary na se beroucí, tak vyskakovaly ze smutku hrůzné, šílené, ale zcela nejasné představy. Jako ocean olova leželo něco na mně a nedalo mně vstát z lože, nedalo rozkvésti nijakému rozhodnutí. Hvězdy své nejjasnější házel jsem do noci své, abych ji jimi rozžehl; uhasil je okamžitě vichr věčné tmy... Co se to jen stalo?... Žádná odpověď! Jako svítilny v plynech došla zhasínaly všechny myšlenky, které jsem do propasti své poslal.

V podvečer stál jsem u okna. Zběsilou rychlostí uháněly oblohou, jen tu a tam mrtvolně modře skvrnitou, k severu mračné příšery. "Aeterno", modlil jsem se, "vzplaň opět jako jindy ve mně, zapuď mé temnoty! Oh, jen jednou tě vskutku zase spatřit, těmato očima spatřit - jen jednou ještě!" Celá má bytost se vzepjala v nesmírnou

touhu po ní - a: Na nebi ženské tělo leží nahé, temné. Věčná krása její tváře usmrce-na bezmezným děsem a bolestí; dlouhé vlasy vlály před ní jakoby ji kamsi stahovaly. Pomalu otevřely se oči - Byl to klam? Nekonečná blaženost v nich bleskla. Hned poté přestaly mé oči vidět, neboť před duší rozevřel se druhý svět. -

Dnes v noci, když v objetí mém spočívala, objevila se náhle za ní ohromná černá pěst, dávno námi s hrůzou očekávaná, uchopila ji za vlasy, odtáhla ji ode mne, stáhla v podzemí. "Sbohem, neuzříme se nikdy již!" byl poslední její výkřik, když se propadávala. -

Sny mých nocí oněměly, zšedlo snění mých dnů, zpustly jste zázračné nivy oblačné. Marně bičoval jsem touhu svou, aby přibičovala k vám duchové ruce, by napsaly mně vámi, co činí ztracená. Ale - jsou ztráty? a je marností? Stále a stále dáváte mně tajemná znamení; co záleží na tom, že jim nerozumím? A onen blesk nekonečné blaženosti v oblačných očích - rozumím mu! Že nikdy se už neuzříme, zvolala jsi, Aeterno, a shledalas náhle, že zříme se zas, že není žádné "nikdy" ve věčnosti. -

Donna Maria

Mladé, krásné donně Marii nebylo nic nového zpozorovat, že je muži stopována, ale tentokrát oba chlapci, které nápadně často spatřovala, byli tak rozdílní od obvyklých jejích obletovačů, že si umínila mít se na pozoru, tím spíše, poněvadž v tehdejší době - v 16. století - panovala ve Španělsku anarchie a zvláště mocnějších šlechticů, proti nimž zákony byly směšny. Ale od takového rozhodnutí k ráznému provedení je ještě daleko, zvláště v duši dívky. Zcela hladce se stalo, že jednoho večera byl její kočár, jímž se vracela z návštěvy u příbuzných do Saratogy k rodičům, zastaven, oba sluhové zabiti, donna Maria spoutána a s roubíkem v ústech do pytle vstrčena a na koně přivázána.

Celou noc se jelo cvalem. Když se den začal světlát, probudila se donna Marie z polomdloby a cítila, že byla s koně snata a kamsi nesena. Trhlinou pytle uzřela nad sebou mohutný, na skále jako strašidlo čnící hrad. "On je to - on, jejž jsem již v dětství ve snu s tajemnou hrůzou často ví-

dávala! Již tenkrát říkala jsem si, že on něco strašného v životě mém bude znamenat - nyní je zde - jak strašné!"

A když na padacím mostě uzřela seňora Pedra Conzaga, omdlela.

Červeně zlatý svit bylo první, co vědomí její připoutalo. A hned poté pocit, že jí nemožno vládnout údy a slabá, palčivá bolest celé zadní strany těla. Ležela zcela nahá na znaku, na zemi v prostranném, jen lampičkou osvětleném sklepení, v pasu k zemi připoutána, s roztaženými rukama a nohama, rovněž k zemi připevňovanými. A tu se vzbudila vzpomínka, co předcházelo ---

"Don Pedro," zašeptala, znovu zápasivši s mdlobou, "o němž jde pověst, že nesčetné mladé ženy z pohlavní zvrhlosti na hradě svém umučil... Ó čím jsem se provinila, Panno Svatá, že mně je to souzeno! Ne, to nemůže být! Ještě před několika hodinami šťastná, celý svět se na mne smál jako slunce - a nyní - oh! nemůže, nemůže to být! Ach! proč ta bolest v zádech stále větší?... Ne, pomlouvají jej - snad má se ženami nějaké úmysly - ale ne tak strašné - snad jedná se při všem o něco nevinného,

ušlechtilého... Ó, jak to pálí - oh!"

A teď poznala, že leží na železném kole, horkém, stále více se rozežhřívajícím --

Podél stěn stály nehybně mužské postavy jako sochy. Nejmenší pohyb neprozrazoval v nich život; byly v brnění, ověšeny podivnými zbraněmi, jakých se již neužívalo. Jen jeden, uprostřed nich, zbraní neměl; jeho kabátec leskl se četnými světélky, spodky rovněž; z tváře jeho viditelný byly jen černé, žhnoucí oči a orlí nos - vše ostatní jen houšť jako noc černých vousů a vlasů. Náhle uzřela donna Marie, bolestí a hrůzou šílící, že sebou pohnul. Vykřikla děsně: "strašidlo!" - Zůstal zas nehybný. Bolest se jí menšila --

Náhle však rychle se vzmáhala a třpytící se postava počala pomalu přistupovat blíže. - Stanula nad obětí, bolestí řvoucí, poklekla, přivinula se k ní, objala ji rukama i nohama. A strašná bolest projela dívce celou přední stranou těla - šat muže byl poset malými ocelovými trny...

Zvířecí tvář přiklonila se k její a zuby prokously jí ret... Pak pocítila ještě něco jiného, co ji blahodárně vzalo zas

vědomí, v bolest a hrůzu proměněné...

A zase viděla totéž sklepení. Ale stála přikována ke kůlu. A za sebou spatřila velké kolo, na jehož obvodu připevněno bylo několik prutů. Stála ve velké nádobě.

Zoufalý sten vydral se jí z hrdla. A jako na jeho povel počalo se kolo pomalounku točit a pruty hladily jí mírně rudá záda a elasticky sesmykaly se s nich. Ale rychlost otáčení vzrůstala, celé tělo počalo bolet... Náhle s třeskotem se otevřely dveře ve stěně a vstoupil včerejší známý, teď zcela obnažený.

Stanul před mučenou a se zálibou hleděl na ni... Prudce dopadaly nyní pruty, dívka řvala. Kolo ~~za~~ snižovalo se stále více; když do modra zmrskána byla lýtka, počalo se zase zdvihát. Každý šleh prosekl teď kůži. Dno nádoby počalo se plnit rudou barvou. Když pruty dosáhly až ke krku, pozvolna jal se otáčet i kůl a šlehy dopadaly na strany těla, posléze na prsa, na břicho...

Náhle vtrhl muž se slastným rykem vpřed, sevřel donnu Marii, roztouženě líbal ji a lízal celé tělo, kousal, rány prsty roztr-

hával, smál se, vyl, plakal. Nedbal, že pruty zasahují i jej, chvílemi ustal ve svém líbání a vysadil se jím schválně zcela, aby hned poté se zdvojenou slastí pokračoval. Cítila jeho horký dech, ostrý zápach, jako z tlamy tygra a bylo jí náhle tak divně. Vše kol ní se rozplývalo, strašná bolest měnila se v cosi jiného..., v cosi pekelně slastného... Řvouc, v extasi políbila svého mučitele - on rozvázal jí ruce, ona šíleně řičíc objala jej a zasypávala polibky, přejíc si v tu chvíli v rozkoši a lásce zemřít... A tu pocítila děsnou bolest v nosu. Don Pedro bodal jí do něho vzhůru, hluboko jehlicí a ssál proudem prýštící krev. Kolo se zarazilo... Vědomí dívky haslo... Viděla ještě jak muž vyňal nádobu z pod nohou jejích a pil...

Následovalo ještě několik podobných scen, o nichž pomlčíme. Jak dlouho to vše trvalo? Nevěděla; snad pět dní, snad jen den... A pak cítila, že se blíží blahodárná smrt. Tělo již tak nebolelo, duše zlhostejněla a třepotala se napolo ve sladké říši snu; jen tu a tam projela jí myšlenka na skutečnost - a dívka jala se výtí jako na

smrt raněné zvíře... Pak se šíleně rozesmála - a celé hodiny sténala a skučela a opět se mezitím smála, až zas omdlela.

Něco nového uzřela pak, když, jsouc k zemi připoutána, opět k sobě přišla: ohromnou černou rakev uprostřed na zemi stojící. Dala se dětsky do strašného křiku a hned poté zalila ji sladkost. A snila o měkkém obětí nicoty, o nejsladnějším polibku smrti, který splynul jí v jedno s polibky huňaté tváře. --

Jak ty polibky stále šelestily, vrzaly, skřípaly - konečně třesly stranou. Mechanicky tam pohlédla - a viděla, jak veliký kámen ze zdi vypadlý, dosud na zemi se kývá... A povstalým otvorem lezlo dovnitř něco děsného, něco hnědě rudého...

"Smrt to," děla si klidně a zavřela oči.

Plížilo se to blíž... Neotvírala jich... "Přicházím, abych tě vysvobodila," ozval se děsivý hlas. "Vysvoboď, vysvoboď mne, smrti!" zašeptala. "Jen rychle!" "Bezmála jsem už smrtí, ale ne dosud zcela! K životu chci tě vysvobodit! Otevři přece oči!"

A donna Marie uzřela před sebou ženu.

Nahou, jen krví a blátem oděnou, téměř kostru s hroznými tahy tváře, strašidelnýma očima, silně se potácející.

"Nesmím mařit ani chvíle, abych zde nebyla přistižena! Jsem tvá předchůdkyně. Před třemi měsíci zázrakem ušla jsem smrti. Netvor hodil mne do díry - odtamtud jsem teď přilezla, kde hnije spousta jeho dřívějších obětí; domnívá se, že jsem mrtva. Co dále bylo, není čas vyprávět. Slyš! Co nevidět se udusíš - v této rakvi, jak už to tu chodí. On si tam lehne též, aby se s tebou, poslední dech lapající, miloval... Sám se neudusí - ve víku rakve jsou otvory, které sice vnitřek ventilovat nedovedou, ale které mu vždy, když k nim přiloží ústa, vzduch zase dají - kdežto tobě, pod ním spoutané, nikoli. Bude sám zápasit se zadušením, ale víš už, že mu působí rozkoš nejen jiné, i sama sebe trýznit... Nuže - já místo tebe nechám se zavřít do rakve, na štěstí jsme si dost podobny a tvůj obličej je pod krví stěží k rozeznání - a ty, až tam chvíli oba budeme, přivážeš provazem, který ti dám, víko k rakvi tak, že ji ne-

tvor nebude už moci otevřít - a pak ve víku zacpeš otvory kolíky, které ti rovněž přinesu."

"Ale pozná-li tě přece? - Oh - ty se však tam udusíš s ním!"

"Nic jiného nechci. Život je mně lhostejný, ničeho se už nebojím, přeju si strašlivě jen jedno: pomstít se! Nemluv a slyš dále! Bude-li on mrtev, od jeho služebnictva nehrozí ti už nic. Odkryla jsem tajnou chodbu, vedoucí z mé mrtvolné díry do jednoho oddělení hradního sklepa. Prchnout z něho bez pomoci zdejších obyvatelů jest nemožno, ale bude lehké ranami na železné dveře je přivolat. Ukážeš jim mrtvolu páno-vu - a budeš spasena! Mlč! Teď zapadá právě slunce - ze sklepa je vidět jeho matný reflex. Dle všeho přijde on k tobě zítra odpoledne. Krátce před tím přijdu k tobě, odpoutám tě, ukážu kudy se jde do sklepa, pak ty mne spoutáš a v mé díře budeš čekat. Buď dobré mysli a neumírej předčasně!"

A potácela se pryč. -

"Jak se potácíš, ubohá! Oh, čím jsi se živila ty tři měsíce?"

"Nejdříve hnijící svou předchůdkyní,

poté našla jsem ve sklepe čtyři, jako kámen tvrdé a plesnivé bochníky chleba, když ty byly dojeděny, seslal Bůh zas nové maso, dívku, která byla umučena mezi mnou a tebou. Od čtrnácti dnů není už vůbec k jídlu, žívím se jen vínem, kterého je ve sklepe slušná zásoba, mám-li se jím uživit, musím ho vypít značné množství - hle, proč se potácím. Zítra budu mít zas dobré čerstvé masíčko, budeš-li pitomá! -- "

Zmizela, kámen do zdi zase zasadivši. Marie cítila, jak se smrt od ní oddálila... Plakala a nepochybovala téměř, že bude osvobozena... Jak se těšila v zuřivosti své pomstychtivosti, jak bude zabíjet kolíky do víka -- a přece od myšlenky, že on se udusí, vždy se její duše instinktivně odvracela...

Asi za půl hodiny přišel s mlékem, polívkou a vínem. Nechala si vše bez odporu nalít do úst. Zdál se jí být změněn - nějak ztruchlivělý a nejistý. Když jí napojil, dlouho nad ní stál a jí se zdálo, jakoby něco něžného se lesklo v jeho očích. A pak jí - pohladil líce - a odcházel... Jala se za ním volat ještě jednou prosby. Vrátil se

k ní, dlouho zamyšlen stál - pak uvolnil její pouta co nejvíce "Zbavte mne jich zcela!" prosila, "a propusťte mne - Bůh vám to oplatí..." Viditelně silně se sebou bojoval... Náhle se k ní sklonil, svázal ji znovu ještě pevněji než dříve, že bolestí křičela, kopl ji několikrát do prsou - zachechtal se slastně - zakryl náhle tvář a prchl ---

"Měla jsem dnes strašný sen," pravila donna Oktavie zjitra toho dne svému bratru Pedrovi. "Temnými stezkami kráčela přede mnou tvá předposlední umučená Marcela; kynula mi stále k sobě, já otrocky poslouchala. Náhle zmizela; dojdu k místu, ona leží ve vykopaném hrobě, rozepne po mně náruč, bezvonně vrhla jsem se na ní - vidím, že pod ní ležíš ještě ty, spoután... A náhle počla náš vykopaný hrob zasypávat - donna Dolores to byla, jež ji na nás shazovala -- Ty bledneš - po prvé vidím tě zsinaleho? Strašná hrůza mne probudila. Ještě nyní mne neopustila - jako černá propast šklebí se na mne toto smavé jitro. Bratře, nemuč tu ženu, nebo aspoň zanech toho strašného kousku s rakví."

"Musí být umučena - a bude poslední; čísla čtyřiceti musí být dosaženo, dal jsem si slovo a odbyto. Je mně jí líto, cítím k ní něco jiného, než ke všem předešlým -- lhostejno! A kousek s rakví je rozkošnější než všechny předchozí dohromady. Ha! ten výraz jejího obličeje, když místo záchranců otevře jí dveře sklepa domněle v rakvi udušený a ty, záchrankyně, budeš se za ním chechtat..."

"Vždy jsem se toho strašně bála, nehledě k mukám dušení, které jsem v rakvi vždy musela přestát a které ani tvé laskání nedovedlo zmírnit. Bylo by možno, že by nejen někdo otvory víka, ale i dna rakve ucpal a zámek, jímž se otvírá její přední strana, poškodil? Pak byli bychom ztraceni. A stále mne pronásleduje myšlenka, že Marcela není mrtvá."

"Absolutně jisto. Ležela v rakvi zcela bez vzduchu dvě hodiny a než jsem ji hodil mezi mrtvoly, protkl jsem jí ještě srdce."

"Bojím se děsně. Právě poslední tvůj zločin skončí dnes katastrofou - tak tomu chtěvá osud. I ty se bojíš..."

"Před několika minutami," usmál se,

"potkal jsem na chodbě donnu Dolores..."

"Možno? - tvou manželku - první z tvých obětí? Tedy nejsou plané pověsti, že zde v hradě straší?"

"Straší a nestraší! Je to přelud, jako fantom v horečce viděný - straší, budíc hrůzu, ale jen straší, nemohouc škodit - - vskutku neexistujíc."

"Že se ti právě dnes - v tvůj poslední den zjevila, něco znamená. Oh, Pedro," klesla na kolena, "zanech toho, propuť tu nešťastnici - Bůh kvůli tomu činu odpustí tobě - a mně snad též, bídné hříšnici...!"

"Lepší peklo, než sebouopovržení. Jediné, v čem ti učiním ústupek - že to odložím na zítřek ráno, aby tento den nebyl "poslední" - ač do zítřka by mohla umřít. Odejdi!"

"Netvore - odpuť - aspoň mně dovol, abych nebyla spoluúčastna. Nechtějž, abych byla s tebou zatracena, já, která jen ze strašné lásky k tobě jsem se ti propůjčila!"

"Ze zvrhlosti, sestro, i láska tvá je jen následek tvé zvrhlosti. Popatř v zrcadle na svůj mrtvolný, kletbou stížený obličej, své děsuplné, děsemplnící oči - čím jsi se stala, tím bylas vždy. Jsi má na

zemi, jsi má v pekle. Vykonej, co máš poručeno - jinak zakončím jednačtyřicítkou."

Brzo po odchodu Pedrově upadla donna Marie zase v polospánek, v polomdlobu, nestvůrnými sny do nekonečnosti přerušovanou. A když se konečně vědomí zjasnilo, cítila mučednice, že smrt je zase blízko, blíže, než včera.

A bylo klidné to zjasněné vědomí a lhostejné. Myšlenka na možnou spásu nehýbala jím téměř, jsouc sama nejasná: silnější byla vzpomínka na polibky netvora. A nejsilnější přání: kéž už je všemu konec! -

Sotva si uvědomila zvuky ze zdi, třeskot kamene. Teprve když hrůzná, krvavá tvář objevila se před ní, nastalo jasnější sebeuvědomění.

"Rychle," slyšela zimničná slova a drkotání zubů a cítila, jak se jí pouta uvolňují a spadávají. "Za půl hodiny budeš zachráněna... Oh, jak jsem rozčilena. - Bojím se, má drahá, ani nevím čeho... Modli se za mne - před Bohem. Nuž povstaň, pomohu ti! Můžeš jít? Budu tě podepírat! Nejdříve ti ukážu cestu do sklepa, zapamatuj si ji dobře, jinak zahyneš. Tu provaz k přivázání

víka jsem ti přinesla - je schován pod rakví. Nyní pojď!"

Pohyb, aktivita, naděje, daly Marii tolik síly, že s pomocí své společnice mohla jít... Prošly otvorem, s námahou sestoupily do nehluboké jámy, vystlané hnijícím, strašně páchnoucím masem a kostmi a vešly do těsné chodby. Asi po tisíci krocích zašeřilo se před nimi - ocitly se v malém, suďy naplněném sklepe. Neměl oken, ale nad železnými dveřmi byla dosti široká štěrbin, propouštějící něco světla ze sousedního sklepení, kam dopadalo patrně několik paprsků ranního slunce.

"Tímto kamenem," mluvila záchrankyně, "budeš do dveří bušit, až ti služebnictvo přijde otevřít. Ale neučiň tak dřív, než za čtvrt hodiny poté, až on v rakvi ztichne, aby se snad zase neprobudil k životu. A nyní nazpět - spoutáš mne tam. Oh, jak roste má hrůza --- "

Ocitly se znovu v mučírňě. "Pro boha, já zapoměla přinést ty kolíky! Jsou ve sklepe, musím se vrátit... Pojď se mnou - - ne, to už nemůžeš - ale sama tam jít se děsně bojím... Co činit?"

Třesouc se stála chvíli nerozhodně -
- konečně pokřižovavši se, zmizela Marcela
v otvoru --

Marie usedla do kouta pod sochou rytíře.
Náhle padala na ni silná mdloba, vše kol ní
se podivně roztočilo, cosi jako by kráčelo
blíž... "Teď snad zemru - ale ráda bych
ještě jednou cítila ten tygrí dech z jeho
úst -- " Zhasínalo jí v duši...

Tu jí bylo, jako by zaslechla výkřik...
Slabý, velmi ztlumený, ale přece tak děsný...
A hned poté letargie ještě větší zahostila
se v ní a kolkol --

A viděla zase krvavou tvář v otvoru...
"Co to?" lekla se tajemně a slabě. "Ah!
ona! Hleďme, já myslela, nevím proč, že je
mrtva. Ale - jako by to nebyla ona... Co to
z ní na mne vane? Musí to být ona - to jen
ta krev v obličeji jí tak mění - a má nemoc
kalí mé oči. Mám z ní strach...†"

Příchodkyně, Marie si nevšímajíc, pevným
krokem přistoupila k rakvi. Otevřela
ji, do přední její stěny vtiskla kamenem
hřeb a dva kolíky do jejího dna. Pak beze
slova, velitelsky pokynula Marii. Ta uposlechla,
divíc se, jak lehce a bezbolestně

kráčí."

Záchrankyně ukázala jí na tři kolíky, kámen a provaz pod rakví. Poté ulehnuvši na podlahu, podávala Marii provaz, kterým tato před chvílí byla spoutána. A za minutu byla jím těsně k zemi přivázána. Pak pokynula Marii hlavou a ta uhođnuvši, co se jí velí, odešla k otvoru mrtvolné jámy a skryla se v něm. Stala se automaticky poslušnou a nemyslela na nic, než na plnění rozkazů. Sotva byla skryta, zaskřípaly dveře naproti a vstoupil don Pedro.

"Kámen nezastrčený, uvidí-li mne - vše ztraceno," chvěla se dívka. Ale nehleděl na ni, nehleděl nikam... Skelné oči v jeden bod upřeny, ubíral se jako stroj k ženě na zemi...

Klekl k ní, zastíňuje ji... A poprvé zaslechla Marie jeho hlas: "Dobře jsi se našminkovala, Oktavie... Nejsi ani k poznání. Jako bys to nebyla ty... Máš ještě strach? Já také, je mně divně, jako nikdy. I tebe se bojím. Odbuďme to rychle!"

"Oktavií ji jmenuje, pro boha! poznal ji? či myslí, že se tak jmenuju? Tak to bude, jinak by ji netahal do rakve. Již tam

oba leží - již se víko zavírá... Panno, buď při mně teď!"

Z vnitř truhly zaznělo teď slabé šelestění a nesrozumitelná slova. Marie vylezla z díry a potichu se brala blíž. Náhle sebou trhla. "Co chci učinit?" ozvalo se v ní. "Chci zabít jej, po jehož polibcích tak toužím? Šílenství - nesmím. Ale šílenství je to, co teď pravím. Musím poslouchat - ta v rakvi magicky mnou vládne, jsem bezvolná, jsem slepým nástrojem boží spravedlnosti, nuže - " Vyňala provazy, jeden z nich obtočila kol hoření části rakve; udělala uzel, pak druhý -

"Jen važ, važ, hahaha!" ozvalo se hrobově z nitra. Marie klesla. "Slyšel to - ví to - jsem ztracena... Ale směje se, nevzchopuje se, - co to znamená? Je to vše jen jeho pekelná lest? Není snad ta žena s ním smlouvena? Aspoň by nezemřel... Ale - spíše - je v náměsíčném stavu a zří jasně, co se kol něho děje. Neškodí to - jen aby se neprobudil. Ano - a teď dále!"

Uchopila druhý provaz. "Proč stále tak tichá, Oktavie? Tichá, studená a nehybná. Nezemřelas? Ale ne - mrtvoly jsou tvrdé,

tys měkká - nějak až příliš měkká. Začíná tu být dusno, nějak brzo dnes -- "

I druhým provazem rakev pevně obtočena, příšera byla uvězněna! Marie radostí div nezavýskla. Slyčela nyní syčení vzduchu u jednoho otvoru, don Pedro bral dech zvenčí. Uchopila kolík a kámen.

"Jak strašně měkká jsi, - Oktavie, -
- skoro jako bahno. - Hm! Nezabořila se mně
ruka do tvého ramene jako do bláta? Ale ne
- byl to klam, výplod mého strachu -- "

Znovu ozvalo se syčení. "Něco strašného
v tom vězí," děla si Marie. "Proč ona se
ani neozve? Zápasí jistě už se zadušením -
- nepřirozeno, že je tak tichá - "

Syčení ustalo - vzápětí ozval se zděšený výkřik. "Co to děláš, Oktavie? Oblíčeť
tvůj začíná světélkovat. Smluvila jsi se i
ty o mé záhubě? Ha - znovu se mně zabořila
ruka do bahna - a ten strašlivý zápach -- "

"Byla jistě jen strašidlem - je už
dávno hnijící mrtvolou," táhlo Marii děsně
duší.

"Ha," zařičelo to teď - "celé tělo mé
se probořilo - plovu v bahně - mrtvola.
Tvář světélkuje stále silněji - ha! pozná-

vám ji -- Dolores! Zemru -- ale ne! tak don Pedro neumírá!"

Rakev strašně zapraštěla, provazy se napjaly -- "Haha! Myslíte, vy tam nahoře, že vám to platno? Třeste se -- "

Za okamžik ozvalo se z vnitřa rachocení - a ještě hroznější zavytí. "Zámek zničen. Nedostanu se ven...! Ale neudusím se přesto - spodní otvory - hrůza! Zmizely, zcelily se!"

Marie udeřila na první kolík. Znovu zapraštěla rakev, zakolísala se. Z nitra zněl už chropot. I druhý otvor zatlučen. Z třetího znělo syčení. Boj oň se rozpředl. Neuvěřitelnou silou snažil se muž prsty svými zabránit vnikání dřeva, znamenajícího za minutu smrt. Snad by se nebylo dívce zdařilo zvítězit, kdyby nedostatek vzduchu nebyl podlamoval víc a víc sílu protivníkovu. Konečně vězel kolík nevyvratelně v rakvi.

Chvilku bylo úplně ticho, pak se ozval ještě jeden výkřik, tak hrůzný, tak srdcevrvoucí, tak nelidský, že se Marii zježily vlasy. Ještě jednou zapraštěla silně rakev, že jižjiž se zdálo Marii, že praskne. "Vysvobodí-li se, okamžitě mne usmrtí," děla

si a utekla do otvoru a skryla se tam. Opět bylo delší chvíli ticho. "Snad již dokonat? - Běda!" myslila si - tu zazněl děsný chropot a mezitím slova: "Smiluj se - Marie - - propustím tě - miluju tě --- "

"Otevřít, otevřít mu musím!" vzkřikla - - "ať se děje cokoli!" Chtěla se vzbopit, ale co to? Nemohla - jakési tajemné rameno osudu ji tisklo k zemi. Čím více se namáhala, tím bezvládnější se cítila. Chropot byl stále hroznější. "Pro spásu své duše odpusť - smiluj se, nejdražší, změním se -- " Napjala strašlivě všechnu sílu vůle -- a náhle pocítila, že něco s ní spadlo - ne však jen ono ochromení. Nechápatě hleděla, sedíc na okraji otvoru, kol sebe. Chvíli trvalo, než si vzpomněla, co právě bylo, ale nemohla dobře uvěřit, že to bylo skutečností. "Mám jej vysvobodit?" děla si tupě - ale necítila nyní žádnou touhu tak učinit. Bylo ticho, hrobové, nejhlubší - trvalo několik minut.

"Mrtev!" řekla si tupě. "A já půjdu za chvíli za ním. Co teď? Vše jedno. Ale přece jen, abych šla do sklepa - pro vysvobození. Ano, je to jaksi má povinnost. Půjdu, je to

tam přece hezčí, než zde." A dala se do pohybu. Sotva se plížila, vše se kol točilo, světlé koule kolotaly kol ní. Konečně přece octla se ve vinném sklepě.

Vrazila do něčeho. Popatřila. Její známá ležela zde bílá, s tváří hrůzou znetvořenou, studenou, tvrdou. Lhostejně plazila se dále a jala se bušit kamenem do dveří. V přestávkách slyšela odkudsi zvenčí lidské hlasy, rozeznala i slovo "mrtev". Hlasy se blížily, hlučely - zámek zarachotil -

"Žije ještě, žije!" vzkřikli sluhové. "Chvála bohu jste spasena, donno, odneseme vás na lože, neobávejte se ničeho, pekelná obluda je mrtva!"

"Vím - a jak to víte již vy?"

"Viděli jsme jej kácet se před půl hodinou k zemi - leží nyní ve své posteli."

"Ne v posteli - v rakvi leží udušen - v mučírně..."

"Mylíte se, donno - a jak jste se zde ocitla?"

"Onou chodbou z mučírny -- ale umru..."

"O té chodbě jsme nevěděli," žasli.

"Ale kdo to tam v ní leží? Panno svatá - je to donna Oktavie - mrtva - soud Boží. Ne-

obcházela dnes v noci marně chodbou nebožka paní hradu."

"Umírám - odneste mne ještě zpět chodbou do mučírny - chci jej ještě vidět, než skonám..."

Vyhověli po chvíli, ze zvědavosti. Rakev otevřeli. Byla prázdná. "Od rána," vyprávěli, když se vraceli s donnou Marií, "pobíhal rozčilen chodbami, nemoha se patrně k něčemu rozhodnout. Konečně zvolal: "Staň se!" a zamířil k mučírně. Ale náhle stanul vedle dveří do čeledníku a dlouho, jako v sochu změněn stál - duší patrně opuštěn - oči děsně v neznámo upřeny. Stále větší hrůza se v nich jevila, tělo počalo se strašně chvěti, prsa křečovitě lapala dech - až se zvrátil. Srdce již nebilo, když jsme se nad ním sklonili."

Donna Marie uzřela jej na loži zčernalého, strašnějšího, než když jej naposled viděla. "Můj!" zašeptala. Vrhla se k němu, objala mu hlavu, rty její klonily se ke rtům jeho... A ještě než se jich dotkly, trhla sebou prudce, bezvládně svezla se její hlava na jeho a jen dvě mrtvolky se políbily...

K Denici mluví Dryada

V poduškách zoře usíná noc; a s ní já,
dcera Noci a stvůra-nestvůra Snu.

Drahá moje Luna zmírá, klesajíc; ó, jak
ji milovanou nenávidím! Příšerně valí se
výše zlé slunce - vrah můj milovaný!

Pomaloučku letí rážové obludy mlh nad
zelenými stráněmi. Prokletá zeleň stromů,
jejichž vědomím, vyjasněným a šíleným, jsem
od věků, zakleta k nim, přikletá, přiklátá,
prokletá! Proklety mlhy! Létáte - a já tu
ležím, a usínám a umírám.

Ó, vy lidé, z nichž jsem kletbou po-
vstala - zmetek váš - vy zmetkové mne!
Jediný z vás, vteřiny otroků, nepochopil
dosud, že usnutí je smrt...

Nevidíte mne, leda když spíte nebo
zpítí chodíte. Jako mlžnou mátohu zříte mne
pak. A já vás, vy "skuteční", jako hnusný,
žlutě hnědý, smrdutý dým. Ale sebe vidím a
cítím jako přehmotné, přetěžké tělo - kládu.
Sen jsem jen, ale stokrát tíživější, než
onen byl, ježž jsem před věky snila, za
bdění jej považujíc: že jsem lidskou ženou
v chýši uprostřed lesa, dřevorubkyní, lesa

vražednicí. Strašidlem nesčetných mých obětí stala se duše má, jako duše všech vrahů: o lesích snem, o dříví šíleně ohyzdném, šíleně monotonním, nekončícím snem! Blažený slepý vesmír! Ale já, čtyřikrát nešťastná! Vidoucí, ale přetemně jen! Poloslepa! Polodříví, poločlověk, polosen a bdění půl; netopýr a skřivan, soumraku soumrak, hibridum, amfibium, androgyn, zmetek světa - prokletý!... Jakou to ďábelskou hrou se stalo, že duše tak ohyzdná oděla se krásným, podvodným tělem?... Spi, duše má, mři! Ach -- Co to? Stříbrné kapky, sladce, žíznivě zvoníce, mihotají se kol. Jsou to slzy mé? Jako mech rosou, mokrá je jimi tvář má ubohá...

Ach, nejsou to slzy, vždyť to jitřní vyzvánění z dědiny tam pod stráněmi; miláček můj... ztlumeně jen zaléhají sem ty lesklé, andělské hlásky; sta a sta ptačích šveholů, mých písní pohřebních, rozkvétají v lesích koldokol, husté jejich pletivo tvoří les v lese; jen stěží prodírají se jím ty něžné zpěvy stříbrné, jako pralesem bílé, tiché paprsky slunce milostivě po mechu tančící, jak dětští elfové...

Ó, mihotejte se dál, stříbrné krůpěje
tónů, zpívejte, andílkové, ó, vy sladké
cingilingi! Vznášejte se výše a výše tam k
červánkům, jako dým obětní.

Ó, co jsem uzřela! pojednou vystoupila
z něho jako zjevení Denice, stále ještě
zářná, jako diamant právě vzplanuvší!...

Rázem rozlévá se ve mně blaho, jako
vždy, když Tě náhle uzřím, stříbrná kapko
nebes, zlatý tón jejich! Ty paradoxní,
zázračná hvězdo, královno krás, Ty hvězdo
m o j e ! Sladká fluida řinou se stále z
blažených elfů a sylf, Tvých jediných oby-
vatel, na hladině zlatého, oblačného moře
úplně Tě zalévajícího, tančících, létají-
cích a léčí okamžitě chorou, nečistou duši
pozemšťana, sotva okem do ní vteknou!

Ty jediná, veselá ze všech hvězd! Úsmě-
ve noci a její Překonání!

Slavíku černých nebeských sadů! Světel-
ný skřivánku noční!

Ty v e č e r : nad obzorem sluncem za-
pomenutý kousek jeho ohně! Skutečné, ne
měsíčně mrtvolné slunéčko noci! Tajemný
krystale, zrcadlící nám nepřítomného, nevi-
ditelného Helia, darující nám jej i v noci!

Upomínko naň, čarovnější než on sám! Podobizno mrtvého miláčka! Magicky trpytný duchu jeho, milence v noci se zjevující!

Ty r á n o : hořící ráže před se v pozdrav vržená jím, z mrtvých vstávajícími! Signálová raketo, blížíci se vždy vítězné armády Světla! Vítězná Světla Rekyně, samojediná uprostřed nejhlubší ještě tmy, beze strachu a beze studu o Něk zpívající! Nehybná mezi všemi hvězdami, mihotavými, věčně zhasínajícími!... Ty holubice Noemova! -

Odlétáš mi více a více do hloubi tůně nebeské, mocněji a mocněji žhnoucí. Ó prodlí ještě! Počkej! Nemiz! Počkej, ať zmizíme spolu - Milenko má jediná! Moje spáso, má lásko, naděje a víro! Ty - Sestro má! Ty já zjasněná! Ty budoucnosti má!

Děvo nebeská, klidným ohněm oděná! V záři proměněné políbení Dne a Noci! Déman-tové obětí jejich! Slavné smíření rozporů všech! Ty - pravé vítězství a Hro!

Sluncem lehko být, lehko být Nocí; nejtěžší Tebou je být. Nepoznali lidé Tebe - - neznají mne - nevědí, že všecko je Vše a nocí je den a dnem noc.

A to vím já, člověka a stromů paradoxní, divý sen. A to víš Ty, má jediná, spřízněná duše, Sestro má od věčnosti, Matko má tam na výsostech. -

- Ty podobizno mne, Mne Jediné, zkrášená; Mne v černém krystalu nebe Tebou se zrcadlicí! Ty mé Já tam v Zář již teď proměněné, jako promění se v ni jednou v černých dálkách Věčnosti. Skryla jsi se za červánek - Ó, odpusť! Jako on rdím se studem. Já, blátivé země plž, já, nejohavnější spleť nejohavnějších snů jejích, já, vřed země, která sama jest jen vředem vesmíru, jenž sám jest jen vředem Všeho, já, nejnižší, zneuctěná trestanka na zemi, této éterem plující galeji, v tomto Ostrovu Zatracenů - - já za Tebe nejdříve jsem se považovala, Ty, Ostrove blažených a osvobozených, Ty, diamante éterný! - Ale Ty, hvězdo, po které šlapu, jejíž pravé jméno je Bláto: vše, co po tobě šlape i létá nad Tebou, proklete je do atomů svých. I Sen, Velký Lékař, stal se na Tobě Rdousitelem duší. Kdo tu poněkud spokojen, slep je od narození. Kdo tu prozírá, zhyne okamžitě. Těžké je bdění v tomto močálu. Těžší, hrůzný, nejhrůznější tohoto

močálu s e n . Peklem se zove.

Jen cípky jeho znají lidé, horda otročká, která dosud ani nepočala kouti plány, jak uniknouti z Ostrova Vyvrženců. Já znám jej celý: neboť jsem jím a jeho šílenstvím pekelným. Nevidí lidé nás nymfy, protože zešíleli by nad Děsem naším. Nevidí člověk, protože nechce vidět; nechce, protože nesmí; a nesmí, protože - nechce...

Královno nebes - Ty nejsi bláto a hlína, jen zář a slunečně zlatá aureola Tvá. Ty jen Pravý jsi, Zlatý a Svatý Sen a Veselost Věčná. Zlatými, svatými sny jsou jen Nymfy, Tebe obletující, líbající bez těžkých přílepeků hlíny na údech duše.

Ó, kdy, kdy budu bydlet na Tobě, v přívětivé blízkosti slunce? Pak teprve budu šťastna...

Oh -- oh, kde jsi? Ó, nech se ještě uzříti! Příslib to bude, že aspoň jednou, vysvobozena z tohoto blátivého podsvětí, spočinu v Tobě, má Krasopaní, Láskypaní, Světlapaní!

Kde jsi? Ha, obludné slunce rozstříklo právě nad obzorem své smrtící šípy! Umírám v jejich dešti... A přece - přece -

Všem bohům sláva! Vidím Tě opět! Jako
přelud a přece jasně!

Ó, duše má, co chceš ještě víc?... Není
temnoty, není samoty, když Ty nađe mnou
hoříš, Paraklíte věčný! Usmála jsi se na
mne úsměvem odpouštějícím a k Sobě zvoucím:
a ve všech smrtích vidět budu úsměv ten,
pohled Tvůj na rozloučenou. Nevidím Tě už -
- a - neuvidím - své nohy - své ruce - ni
slunce - noc - smrt - Znovuzrození - Záře
Věčná.

Elektra

Elektru odvezli do blázince. Spočátku zuřila a mnoho nescházelo, že by byla zeshléla právě následkem uchýlení se do léčebného ústavu. Ale brzo se smířila se svým osudem, pochopila, že jí zde nebude zle, rozhodně lépe než na knížecím dvoře.

Její vězení bylo velmi hezké. Měla k obývání deset pokojů, krásně zařízených, opatřených vším, čeho si přála, i velkou knihovnou. Dům obklopen byl ohromnou zahradou, místy lesem. Skoro půl hodiny musela kráčet, chtěla-li ji obejít. Uprostřed byl rozsáhlý rybník s loďkami, ostrůvky, koupacími odděleními, hemžícími se rybami, jak zahrada zvířít. Za zeď ji obklopující vyjít nesměla - to bylo přísně zakázáno. -

Lékař byl rozumný člověk, dobrého srdce. Jednaje proti některým direktivám jemu daným, dovolil královně úplnou volnost. Pochopil, v čem spočívá její nemoc a věděl, že příroda, instinkty a přání nemocného jsou nejlepším pokynem, co činit, že nic nemocným tak neškodí, jako pokání jejich, dušení jejich přání a vůle. Jen málokdy ji

navštívil, aby přítomností svou nevzbuzoval v ní stále pocit, že je nemocná, že je šílená, že je uvězněná, že je krátce v sanatoriu. Směla činit vše, co chtěla, každému přání jejímu bylo vyhověno. Dokonce, ač měla slabé plíce, směla kouřit jak chtěla - - jen ji prosil, aby se nedala takto vidět. Neměla ve zvyku vtahovat kouř do plic; ostatně věděl, že kouření velmi málo tělesně škodí a velmi mnoho duševně prospívá lidem, jimž je potřebou, hlavně mnoho přemýšlejícím, nervosně nepokojným, ustavičně tělesné quasi-zaměstnání potřebujícím.

Dvě hezké šlechtické dívky, jež si vyvolila, byly jí dány za společnice. Přilnula k nim něžně a ony k ní... Většinu dní trávil v zahradě honíce se, skotačíce, po stromech lezouce, zvěř střílejíce. Mohla teď popustit uzdu svému temperamentu, nikdo cizí zde nebyl... Nebo jezdily po loďkách, koupaly se, chytaly ryby... a zas pijíce a kouříce ulehly na trávník, hlavičky k sobě přituleny, štěbetaly, své ženské starosti si svěřovaly a byly šťastny.

A již za čtvrt roku královna se skoro uzdravila, jak duševně, tak tělesně. Přibýlo

jí značně na váze, zrůžověla, strašné bolesti hlavy a neuralgie, kterými dříve trpěla, zmizely. Sršela vtípem a veselostí a dobrý lékař byl šťasten při pohledu na výsledek svého léčení: neboť všichni moudří lékaři vědí, že nejlepším léčením je neléčení; nechceme ovšem říci, že všude - tak při zlomené noze zajisté ne...

Chtěl to oznámit dvoru, ale Elektra ho prosila, aby to nečinil; uposlechl, věda, že by nastala recidiva a psal stále: "Stav Jejího Veličenstva se sice zlepšuje, ale není ještě daleko uspokojivý." Králi to bylo velmi vhod...

Jen dvojí královnu rmoutilo: Že neměla Lilu - a vzpomínka na miláčka, jehož smrt zavinila...

Měla přístup i do lékařovy apotheky. Viděla tam více jedů. Vyznala se trochu v toxikologii. Našla jed, bílý prášek, o němž věděla, že i v malých dávkách neklamně usmrčuje, že proti němu není protijedu, že počiná účinkovat teprve za dvě hodiny a že pak za dvě hodiny dokoná své dílo.

Vypůjčila si ještě lékařský lexikon a přečtla si tam, co se týkalo tohoto jedu.

Pak ho uzmula lékaři asi desetinu, stačící k usmrcení dvaceti osob. Uzavřela jej do neprodyšné láhvičky a následující den, sama se koupajíc, zabořila jej blíže břehu do bahna a pokryla dvěma velkými kameny. Již tenkrát měla svůj plán.

Uplynul šťastný rok... A tu začala zas nespokojenost vířit v jejím duchu. Další pobyt zde stával se jí nesnesitelný. Ale co měla činit dál? Jen dvoje pro ni zbývalo: peklo dvora nebo sanatorium; za třetí snad ještě koule anarchisty. Přemýšlela mnoho o svém dosavadním životě. -

A teď teprve se naučila hledět na vše se stanoviska vyššího, volného, pochopila, že dosud ovládala ji jen úzkoprstost, zbabělost, zvyklost... Pochopila, že dosud byla bídlná, že kdo chce za něco stát, musí jednat ve velkém slohu, ničeho se nestrachuje, neboje se smrti - že musí mnoho hazardovat... Zastyděla se za svůj dosavadní život - jediné potupné otroctví... A vzplanula touhou napravit jej, ukázat se silnou, heroickou - třeba by měla umřít. -

"Strašně vážný život mně nastává; ohromná je má sudba. Nesmím se nechat uspat

chvilkovým štěstím jako teď! Musím zvítězit, velké vítězství slavit, osud svůj si vytvořit, nemám-li, až odtud z tohoto hanebného vězení vyjdu, být zase bídnou, nešťastnou otrokyní, do smrti šťvanou. Je to nutno - - musím teď konečně za každou cenu být vskutku silná - a budu jí!" Dupla, hryzajíc se do rtu, na zesílení tohoto rozhodnutí, o zem. "Ano - budu jednat - nesmím se bát! Půjde to! Teď se cítím zcela změněnou, silnou, lepší - ano! Vše se ve mně převrátilo; vstoupila jsem na novou cestu, různou od všech svých dosavadních! Cítím se konečně silnou - teď nebudu již vrtkavou jako dosud! Nové poznání prozářilo mne a změnilo! Jsem jista, že budu teď lepší! Ano! Přistoupím k velkému činu, nebojíc se už ničeho - ať třeba zemru, haha! Nutno především, aby ten blbý pes zdechl! Čím více zdechne těch ostatních parazitních červů s ním, tím lépe ovšem! Zdechne-li, stanu se předně svobodnou. Budu moci prchnout - a nebudou mně už hrozit anarchisty! Ale musím utéci - pak teprve budu moci bojovat dále! Pak nebude již nikdo nade mnou, nad matkou budoucího krále! Zatímni vladaři - toť něco zcela

jiného, než korunovaný panovník - těch se nebudu už muset bát! Při nejmenším budu na dvoře svobodnou, neboť nikdo nebude naděmnou! Budu moci vychovávat své děti, ó! že jsem je měla s tím idiotem! Jak jinak bych je milovala, kdybych je měla s kterýmkoli slušným sedlákem! A mohu se stát sama vladarkou - jen strýce a bratra idiotova odstranit! Pak to už půjde - budu svobodna - po smrti dobytčete nasadím všechny páky, využiji vítězství... Že jsem tak dlouho babsky s tímto činem váhala a rány snášela, fuj! A národ bude tomu rád!" Rozmýšlela delší dobu podrobnosti. Konečně spokojena, dovolila lékaři, aby dopsal dvoru, že uzdravení je úplné.

Následujícího dne napadly ji strašné bolesti hlavy, že měla chuť se zastřelit... Vzala morfium - bolesti se ztišily. Odebrala se ze zahrady, kde jako šílená sama pobíhala, jako ve snu domů. Její družky zůstaly dosud v zahradě. Vstoupila do svých pokojů. - Zhasínající červánky smutně je barvily. Vešla do ložnice, kterou s ní družky sdílely.

Svlékala se a bylo jí tak napjatě,

sladce chvějně, jako by se něco mělo přihodit. - Náhle zaslechla šelest podušek...

Zděšeně pohlédla. - V jednom loži se něco hýbalo - rozeznala hlavu... A teď usedla v něm dívka čarovně krásné, sladké tváře, se zlatými vlasy... Byla v sněhové košilce...

Elektra vykřikla - chtěla se dát na útěk. Ale překonala se na prahu. - Tajemná návštěvnice spustila nahé nožky s postele a usmívajíc se, rozepjala paže -

"Kdo jste? Co zde máte dělat?" zvolala Elektra přísně. "

"Přístup blíž, sestřičko! Nepoznáváš mne?"

Přistoupila. Trhla sebou. Temná slast jí projela. "Nevím," zašeptala. - "Zdáš se mně tak známou!"

"Nepamatuješ se na čarovné údolí, jež jsi často viděla ve snu? Na krásné dívky, jež tě tam objímaly, tebe k sobě zvaly? Já jsem jedna z nich!"

"Och! již se pamatuju! Tys mne nejvášnivěji objímala a nekonečně švitořila! Říkali ti Thalia - "

"Ano, sestřičko! ze všech miluju tě nej-

více! Miluješ mne též, děťátko mé? Hleď, jak jsem krásná! bodejť bys mne nemilovala!" Vyskočila a stanula opojivě se usmívajíc, krok před královnou.

"Miluji tě!" zvolala tato a objala ji. Sladká hrůza se jí zmocnila při dotyku omamujícího těla. Líbaly se. Tu vykřikla Elektra: "Co se to se mnou děje? Vždyť sním! Ty nejsi skutečný tvor! Jen morfium vykouzlilo ve mně tvůj přelud! - "

"Jsem skutečná jako ty, ale vy slepci jmenujete neskutečným vše, co není vaší skutečností! Morfium zbystřilo tvé smysly a uzřela jsi mne, která ze všech svých sester tě miluji nejvíce, nejvíce na tebe myslím - proto jsem ti teď přítomná! Ó přijď, sestřičko! Od chvíle, kdy jsem tě viděla, toužím po tobě stále! Milujeme se všechny vespolek, ale každá z nás má družku, kterou miluje nejvíce - jen já ji nemám. Jsi o deset let starší mne, budeš mně maminou, od tebe bude to krásně chutnat, až mně něžnou metličkou namrskáš!"

"A jak se k tobě dostanu, děťátko mé?" zvolala královna, planouc touhou po féerickém údolí.

"Musíš zemřít, sestřičko - tak se tomu říká! Zemři brzo! Zemři! Opusť ten hanebný svět! Kéž chápala bys, jako já teď, jak je hanebný, jak je nutno, abys jej ty opustila! Jaké štěstí opustit jej! Lituju tě nesmírně, pláču pro tebe, že se musíš stále brodit v jeho kalu! Ty, ty, - a v tom postavení! Je to něco strašného, že lepší lidé musí se kroutit před červy! Přijď, budeš vysvobozena, budeš šťastna mezi bytostmi sobě rovnými; třeba vyšly z lidu, jsou stokrát lepší, než nejbídnější ze všeho hmyzu, jenž tě zde, ty vysoká, vznešená, - - v blázinci drží! Fuj!"

"Přijdu, přijdu!" vyrazilo to bezděčně z Elektry... A líbaly se a plakaly...

Náhle se vše v Elektře i mimo ni zachvělo - a Thalie zmizela.

Královna lpěla na vědeckém názoru na svět... Když zmizelo její vidění, smál se její rozum tomu, že věřila, že slíbila přijít. - Ale něco vyššího, než tento rozum, nutilo ji stále věřit, - doufala ve féerické údolí a život po smrti... A příhoda tato rozplamenila ještě její sílu a opovržení smrtí, rozvířivši spodinu její duše.

Vrátila se opět ke dvoru... Hloupý lid, věřící, že byla vskutku duševně nemocná a teď že je vyléčena, jásal. Panovník i kamařila chovali se k ní vzorně. -

I ona se vzorně chovala. Byla chytrá... Vyčkávala vhodnou příležitost... A teď byla konečně zdravá, sebou jistá a silná. -- Panovníkovi se teď zas trochu líbila: nebyla tak hubená, uměla mu lichotit, vyhovovat... Pomocí jehly, později zahnuté, vykotlala pracně ve dvaceti kostkách cukru dutiny zvící hrachu. Vyplnila je svým bílým, rozpustitelným práškem... Otvory zalila pak bílou, rozpustitelnou hmotou. A kostky dobře uschovala. -

Přála si zabít jednou ranou svého muže, jeho bratra, strýce i švagrovou Alžbětu. - Ale příležitost k tomu se stále nenaskytovala. Uskromnila se. --- Jednoho letního odpoledne shromáždili se v zahradě k svačce panovník, jeho bratr a sestra Alžběta. Elektra, jako vždy při podobných příležitostech, nosila při sobě své kostky, s nimiž se naučila eskamotérsky zacházet. Přišel sluha, přinesl tři šálky kávy a jednu čokoládu pro Elektru. -

Královna, jako vůbec poslední dobou, byla velice veselá, vlídná, roztomilá, úslužná. - A tak i dnes, štěbetajíc stále a smějíc se a všem lichotíc, přitočila se k cukřence a všem přítomným naházela po třech kostkách do kávy. Nikdo nepozoroval kostky, padající z rukávu do dlaně... A za chvíli všem, v roztomilosti své, kávu zamíchala... A tak byla teď silna, že to vše činila bez rozčilení. -- Vypili své šálky - a Elektra v duchu jásala. Již dříve se přesvědčila chemicky i na zvířatech, že jed je skutečný. Měla vyhráno. - Ale teď se jí zmocnilo rozčilení... Brzo si našla záminku a usmívajíc se stále, odtančila do hradu. "Teď ujde," řekla Alžběta. "Teď jsem jí odpustila a mohu jí vystát..."

"Teď ujde!" řekl panovník. "A neoškliví se mně tak; dnes budu s ní obcovat!"

Elektra zavřela se ve svých komnatách a strašně rozčilená čekala... Za hodinu vrátilo se panstvo, vesele se smějíc, domů... A teď zas vyběhla Elektra do zahrady - šla dlouho, dlouho -- Konečně se vracela... Již uplynuly dvě hodiny -

Náhle zazněl jí v sluch strašný, zvíře-

cí řev - a ne jednohlasý... Tvář jí zazářila a jako sníh zbledla... Spěchala blíže. -

Vytí znělo stále strašněji; v zámku panoval poplach... Královna vběhla do altánu... Tam z opatrnosti snad nepotřebné, vnořila špičku jehlice do svého jedu - zbělela. Olízla však přece prášek a sliny spolkla. Věděla, že to zaplatí krutými bolestmi, ale že nezemře a za několik hodin bude opět zdráva. - Teď byla tak silná, že ji bolesti spíše lákaly než strašily.

Za chvíli vběhla do zámku. - Vytí ustávalo... Otrávení, modří v obličejích, oči skoro z tváře venku, kroutili se v posledním tažení. Elektra vykřikla, ale falešně. Jinak se nepřetvařovala, než že si přikryla šátkem oči. A pak se dala do křiku, že i jí je špatně, ač to nebylo pravda. -- Ale za dvě hodiny kroutila se i ona po podlaze a řvala... Bolesti její, které hrozily ji každou chvíli roztrhnout, byly tak hrozné, že litovala strašně olíznutí jehlice a považující smrt za jistou, bezmála by se sama vyradila. Ale již za čtvrt hodiny se utrpení mírnilo, za další čtvrt hodiny skoro ustalo. Otrávení řvali sice, že dala jim jed Elek-

tra, ale teď zmizelo všechno podezření. Vždyť chytrá královna pila čokoládu! Lékaři přišli na nápad, že cocain zvyšuje do jisté míry účinky strašného jedu a několika vědcům se to i zdařilo dokázat a své jméno proslavit. - Sluha, jenž kávu přinesl, byl ihned vsazen do vězení, rovněž kuchař - a pomalu celé ostatní služebnictvo - po té asi tři sta lidí; muži, starci, ženy, dívky ba i děti... Horlivost soudu byla tak velká, že málem by bylo přišlo za mříže i dvouleté dítě v kolébce, podezřelé ze strašného skutku. - Lid však jásal, ovšem hezky zbaběle.

Na místě tříletého dědice trůnu stal se vladařem strýc panovníkův. Dne, kdy se katastrofa udála, byl vzdálen asi tisíc km od residence. Než přijel, ujala se vlády královna, ač slabá a sotva se držící na nohou. Nikdo se jí ovšem neodvážil postavit v cestu. - Vešla ve styk s nejčelnějšími politickými osobnostmi říše, získala si vlídností i hrozivým vystupováním všechn dvorní personál. Následujícího dne byla zcela zdráva a rozvinula celou svou energii. Vše se jí dařilo. Kdekdo v ní viděl teď

faktickou paní říše, neboť byla miláčkem lidu a matkou budoucího krále. - A když strýc panovníkův přišel, nevěda co dále činit a počínaje si nejapně, sklonil brzo pokorně hlavu před hrdou paní, jejíž oči zářily teď tygrím žářem. - A měl též z ní strach, neboť dokázala, že umí jednat. - Otrávení pohřbení, strýc Nimrod ujal se vládaření, ale ve skutečnosti držela otěže vlády v rukou Elektra... Drala se všude do popředí, byla často mezi lidmi, oslovovala jednotlivce i shromáždění a to takovým způsobem, že šílené zbožňování rostlo. Na její popud dány v parlamentě na pořad některé otázky směřující k blahu lidu. - Způsobila blahodárné změny na svém dvoře, rozdala mnoho peněz lidovým zřízením, na její návod se obrátila zahraniční politika rázem směrem, jaký si lid přál, atd. A vladař stále povoloval, kroutě se pod nohama Elektry jako haď. Ale jako haď pomýšlel při tom také na uštknutí. A i Elektra měla v úmyslu vésti brzo rozhodující ránu. Po smrti panovníkově byla by se stala vladařkou ona, ale bohužel otálela příliš dlouho. Nechtěla, aby příliš brzo po strašné události došlo

k nové - a ještě jiné skrupule ji zdržovaly. Ale kde se jedná o život, mají jít všechny ohledy stranou... A vladař ji předešel. -

Uplynuly dva měsíce. Stále byla zdravá, den ode dne krásnější a silnější. Překrásný byl večer jejího temného, ubohého života...

Slavila právě své devětaadvacáté narozeniny... V noci snila opět o údělu štěstí, o polibcích nymf, jejich laskání. - Nápadno bylo jí jejich tváření a řeči, něco skrývajících... A slast, kterou bouřně cítila, hřála jí i ve dne a polévala zemi bdění magickou září... Chvillemi projela jí extatická slast a měla touhu vypít celé nebe, jež dnes tak čistě modře, jako umyté, se smálo nad zemi.

Oblékajíc se, hleděla do zrcadla a usmála se blaženě. Tak krásnou si nikdy nezdála být. A došly dvě zprávy o zdarech důležitých jejích plánů. A vše, co jí přišlo gratulovat, se před ní klonilo... Vše to působilo na ni tak, že se jí zdálo, že slastí každé chvíle vypustí duši. - V jedenáct hodin vyjela kočárem, aby byla přítomna otevření nového divadla. -

Jarní nebe, mírné teplo na zemi dýcha-

jící, bylo stále tak zářně a závratně hluboké. A lid jásal jí všude vstříc jako šílený...

"Ó Lilečko má!" mluvila, kloníc stále okouzlující svou hlavičku a usmívajíc se na všechny strany. "Tak jsem dnes šťastna, že se to nedá vypovědět! Vše se mně daří! Vše se mně líbí! Ten svět je tak čarovný! Jsem dosud krásná, viď? A budu krásná ještě aspoň šest let - a za ta léta celé nebe slasti a lásky může se ještě sesypat v mou hrud! A jsem teď konečně zcela zdráva, silna, se sebou spokojena. Och! jsem tak šťastná, tak hrozně - náhle příšerně, jako by to něco neblahého věstilo - skoro se děším." -

"Takové afekty přináší každé ohromné štěstí s sebou, sestřičko! Budeš stále šťastnější! Jen učiň to, co zamýšlíš, co nejdříve... Bojím se, ti lidé se tváří podezřele." - "Ještě dnes učiním první kroky - a do týdne budu neomezenou paní. - Co nejdříve se to stane a poslední tíže ze mne spadne... A pak vyhovím své touze - tak toužím dnes po nové lásce - ani nevíš! Najdu si nejlepšího muže celé říše, ať už bude náležet kterémukoli stavu... och! jak

to mnou opět slastně zavířilo - to mé štěstí je nesnesi -- "

Znenadání třeskla strašlivá rána. Před koňmi vyšlehl příšerný plamen. Koně klesli s potrhanými údy... Porouchaný kočár se překotil a dívky padly na dlažbu. Lila krvácela na líci, zraněna střepem bomby... Nárazem vzduchu byly obě skoro omráčeny. Instinktivně se na zemi prudce objaly, hledíce zděšenými očima, ničeho nechápající, kolem sebe. Strašný řev raněných, křik všeho lidu zazníval. -- Chtěly vstát, stále se držíce v objetí... Tu vylétla z jednoho okna malá koule a hned po ní třetí. - Dva nové výbuchy. - Řady lidí se kácely. -

Obě dívky byly odmeteny stranou a vraženy, stále v objetí se držíce, do sklepního otvoru. Elektra měla utženy obě nohy, její sestra jednu. Lebka této byla roztržena, břicho královny roztržené, nahé, vnitřnosti polo v těle, polo na dlažbě. ---

Anarchista, nasadiv falešný vous, běžel z domu, aby se ztratil mezi lidmi. Ale v průjezdu byl zadržen a povel, ač útočníkům nebylo dosud známo, že on hodil pumy. Za čtvrt roku byl oběšen. Pravdu tušící

lidé se divili, že ani pod šibenicí neřekl, co jej přimělo k činu... Ale věděli pravdu jen na polovic. Atentátník byl anarchistou z přesvědčení; ale hlava anarchistické sekce, k níž náležel, byla dřív v tajném spojení s vladařem a neměla, sedíc v teple a v penězích, nejmenší příčiny mluvit.-

Záviděníhodná, nejkrásnější byla smrt Elektry. --

Dysgen

Za časného odpoledne procházel se Dysgen po nádražním peronu, očekáváje vlak, by odjel na několik měsíců do horské vesnice, kde mu jeden přítel našel a najal byt. Modrá obloha a zářící zeleň květnových niv osvětlovaly tajemně tajemnou jeho osmdvacetiletou tvář, virginálně krásnou, křehce, chvějně jemnou - jak by uvnitř čímsi děsivým zlomenou. A přece hleděla z ní teď opojenýma očima duše jásavě smavě, jako ten květnový den do ní.

Těšil se nesmírně Dysgen na pobyt ve velehorách, na uniknutí z hluku velkoměsta. Ale i to činilo jej šťastným, že se mu zdařilo právě uspořádat dokonale své značné, nedávno zděděné jmění, že měl o hmotnou stránku života navždy postaráno; ale i to, že poslední dobou zmizely z duše jeho příšerné stíny, které v ní od dětství bytovaly a celý život mu otrávil, že cítě se teď zdravým, jasným a silným, bude se moci cele věnovat poesii a čisté, vysněné lásce ke všemu, citem a činem.

"Tak šťasten necítil jsem se dosud ni-

kdy," zašeptal si, došel na konec peronu a zatřásl se tlumeným, neudržitelně bujným smíchem. "Až je to děsivé, zlověstné, člověk je jen pro okamžiky takového výstředního zahýření duše... a po největším -- jde dolů... a zvláště já, jenž dosud - "

Zatmělo se: oblaček dnes poprvé zakryl slunce. Značně ochlazen pokračoval Dysgen ve svém promenování --

Docházel ke druhému konci peronu. Proti němu otočil se rovněž promenující muž. Jen na okamžik se střetly jejich pohledy. A lidé viděli, jak Dysgen potácivě skočiv k železné tyči zábradlí, křečovitě ji uchopil oběma rukama.

"Co to bylo?" šeptal si po drahé chvíli... "Strašlivé. Nikdy jsem ho neviděl a přece - přišel mně nějak známý. Takové leknutí jsem dosud nepocítil. Takové metafyzické. - Vypadal sice temně, ne právě příjemně - ale to nestačí - "

Hledal jej očima; a hned našel jeho vysokou, silnou, černě oděnou postavu. Šel proti ní. A když se blížil, celou svou odvahu musel vyvolat, aby se neodvrátil...

Neznámý muž měl pravidelnou tvář s tu-

hými rysy, orlím nosem, černýma ztrnulýma očima. Byl neobyčejně bledý, celý jeho zjev - jen bělost: tvář, ruce, prádlo - a čern: vlasy, obočí, vousy a všečen oděv od klobouku až k botám. To vše však nebudilo u nikoho z davu úděs - nikdo se za ním dokonce ani neohlédl. Dysgen ulekl se však opět, třeba ne tak silně - avšak vyvstala v něm vzpomínka:

"Toť on - z mého pekelného snu! Ano - cítím to jasně... Ten z podzemní, vždy jen lampou osvětlené komnaty... Ten - hrůza! Zase se na mne valí ty šílené myšlenky, které mne několik let nechaly na pokoji - pryč s vámi, zešílím - !" Uchopil se za vlasy, škubal jimi prudce, aby bolest zapudila příšery a tryskem vlétl do čekárny, aby se stykem s lidmi ještě více rozptýlil, poručil si půl litru vína, jehož půl vлил do hrdla, druhou na vlasy, nedbaje, že jej považují za blázna...

Sen, o němž mluvil, byl fatalitou jeho života. Měl jej asi osmkrát v dětství, zvláště při horečkách. Hlavní z něho neutkvělo nikdy trvale v jeho paměti, jen ve vágní podobě čehosi nadevše nestvůrně straš-

livého. Tolik věděl: že byl vždy v jakési rotundě bez oken, osvětlené lampou se stropu visící; černavé zdi světle jakýmisi příšernými, nahými postavami pomalovány; že slyšel stálý, šíleně narkotisující šumivý hukot. A že vídal tam muže tak nějak podivně, jako v zrcadle... A pak dlouhá, tajemná mezera, vyplněná, cítil, něčím novým, - a pak pocit, jako by jej nějaká transcendentální chapaďla svírala víc a více, dusila, duši mu vypíjela za děsné černé hudby a jakéhosi nepopsatelného, šíleného klokotání, za nímž jako by se chechtalo naň nejstrašnější jádro všeho. Toť vše. Poslední pocity byly hrůzné nade vše pozemské pomyšlení, všemu jeho dosavadnímu myšlení cizí; vidíval v jejich rozhalení tajemství svého - - všeho života. Tryskaly v něm až do dospělého věku, často i ve bdění tak mocně, že musil užívat všemožných vnitřních a zevních prostředků, aby je vždy zapudil - by se z nich nevytlouplo jádro jejich, které, cítil určitě, by jej usmrtilo, nebo aspoň přivedlo doživotně do blázince. A i když nevytvářely v něm samy, stíny jejich padaly ustavičně na všechny jeho dny, proměnily

jeho mládí v jediný děs před strašlivou nestvůrou, v nitru jeho číhající a vyčkávající vhodný okamžik, by jej zardousila.

V tomto snu viděl jedinou příčinu své rozvrácenosti a otrávenosti. Bylo mu, že jest jen jeho děsnou, špinavou minulostí, na niž pozapomněl, kterou však dost neodpykal a která vkročí v cestu náhle jeho dnešním čistým snahám, aby jež zneutěšovala a zase se ujala vlády. Lze si myslet, jaká byla jeho radost, když po řadu let obludný nepřítel se vůbec neobjevil. A teď - právě teď ---

Zazněl poprvé zvonek. Dysgen vyšel na peron, plaše se rozhlédl a vstupoval do vagonu. Stanul na stupátku. "Pěkně má cesta začíná! Neměl bych od ní zcela upustit? Fi, jaká to zbabělost!..."

Nebylo času k dlouhému rozhodování. Vstoupil, usedl. Kupé bylo dosud skoro prázdné.

"Pověřčivost, toť vše! A ta má ještě větší oči než její otec, strach. Vždyť ten chlap nebyl vlastně tomu neexistujícímu pitomci ze sna ani podoben. Ten ze sna vypadal také pokaždé jinak, někdy spíš jako

nějaká ochechule než člověk, někdy jako pařez z mlhových hadrů. Něco, kdož ví jak malicherného na tom chlapu prostě mně ten fantom připomnělo - stejně mohl to učinit pomačkaný rukáv nebo tamhle ta hlava husy, vyčuhující bábě z naše a per idearum associationem evokovalo to ty zatracené nicotné blbiny snu - blbý byl jsem sám dřív, přikládaje jim významu... Fatalit, z nichž jen zbabělost mohla by udělat něco vážného. Je čas, abych zmoudřel. A pošetilé bylo též ode mne čekat, že to, co mne do pětadvacátého roku stále pronásledovalo, rázem zmizí. Ne - podobné chvílky zažiju ještě vícekrát - až konečně, když naše duše věkem zhouževnatí, nechá mne to definitivně na pokoji."

Odplivl si a ulevilo se mu velice. Zapáliv si cigaretu, povstal, vyklonil se z okna a vnořil se do hry oblačků, stále četnějších, větších, s temnějšími jádry na obloze jako luzná strašidla, z ničeho se zjevující. A stále více jej počala ovládat dřívější zářná radost. Vlak dal se do pohybu. Dysgen vesele zas usedl -- a tu setkal se s pohledem neznámého, koleny se ho dotýkajícího.

Cítil, jak na smrt zbledl, jak smřena mu byla průdušnice jako rukou vraha... Aby to zakryl, povstal zas a vyhlédl z okna. Ale nohy třásly se mu tak, že musil opět usednout.

Ztrnule hleděl na popelník pod oknem, zda dlouho, zda krátko - nevěděl... Zdálo se mu, že rachot vlaku jej odváží do černé věčnosti, jako na popraviště. Konečně se přece poněkud vzmužil; zapálil si znovu a rozhlížel se po kupé.

"Obloha se kalí," zazněl tu hlas jeho protějšku, hluboký, ostře pomalý; Dysgenovi bylo, jako by to byl hlas samé věčnosti, nekonečně pomalu ku předu jako parní válec se ploužící a vše drtící. Oči jejich se střetly. "Bylo delší dobu jasně a krásně - - přijde bouřka."

Dysgen jen přikývl.

"To člověk stále a stále nechce vědět, že po delším štěstí musí přijít hromy a blesky osudu," pokračoval protějšek. Dysgenem ta slova prochvěla. "Bouřky jsou pro přírodu dobrodiním," vypravil.

"Ale ne pro toho, koho blesk zasáhne, he he he!"

Vzrůstal děs Dysgenův; ale jako reakce
vyvstával vztek.

"S kým mám vlastně čest," utrl se -

"Doktor Ragar, che che!" odvětěno vý-
směšně. "Lékař, pane!"

"Vy mne znáte?"

"Ovšem, velmi dobře, che, che che."

"Vy - vy - no a - jaký je váš obor?"

"Duševní choroby. Ale specialisoval

jsem se na jednu z nich: tu nejdůležitější:
všichni lidé jí trpí: je to snaha být něčím
jiným, něčím opačným, než člověk je a slepé
uvěření, že tím je. Směšné úsilí, podpírané
jen nicotnými náboženskými a morálními
předsudky, zvrhnout rázem to, co z člověka
učinila milionyletí, oblékání se do různých
ideálních hadrů z mlh, místo do svého sta-
rého těla... Tak například věří všichni, že
chtějí dobro, chtějíce jen zlo! že jsou
rozumní, jsouce blázni; že jsou lidmi,
jsouce bestiiemi. Šíleně pomalu melou mlýny
věčnosti - pomaleji než je hnusně hlemýžďí
pohyb hvězd vzhledem k jejich velikosti."

"Jak to mluvíte? jako - filosof - nebo -
- šílenec nebo -- stra - "

"Strašidlo, dokončete jen, che, che -

- Nejsem vaše halucinace? Pohleďte, kladu sem tuto krabici zápalek."

"Jak léčíte - tuto nemoc?"

"Jsou případy dosti nevinné, u všech hydrokefalů a většiny inteligentních - těmi se nezabývám - ale jsou případy strašné, beznadějné... Tam, kde diskrimen mezi tím, co člověk je, na příklad immanní nadbestiální zvrhlostí - a čím velmi upřímně chce být - zde tedy světce. Boj skončí vždy tím, že zdánlivě mrtvá bestie vstane z hrobu a světce zardousí."

"Jak tedy takové případy léčíte? Jsou beznadějné, řekl jste," vzdechl Dysgen, jehož vlasy se ježily.

"Urychlím jen nutný proces," odvětil skoro šeptem Ragar, nakloniv se. "Toť v takových okolnostech svatá, nejzáslužnější povinnost lékaře - říkají nám odjakživa "zabijáci" - ale neprávem. Na to jsme chudinky. Jen já - zabím!"

"Jste blázen - "

"A sotva se klamu, zařadím-li vás do té skupiny." Ragar řekl to, upřeně na Dysgena hledě a potřepáváje mu kolena. Dysgena se zmocnila závrať, chtělo se mu zvracet - a

náhle vynořila se mu z duše jako dinotherion z močálu představa chapadla věčnosti jej svírající víc a víc... Vymrštil se - "Promiňte" - a vyřítil se z kupé. Stanul u okna v uličce. Krátký pohyb zapudil sice to nejhorší, ale v duši zbyl vířivý chaos citů. Dlouho se marně, tupě snažil zachytit nějakou myšlenku - "Nepůjdu tam už k němu, ne, ne," opakoval si jako dítě; "není to zbabělost, kde jde o udržení rozumu."

Vlak stanul a Dysgen spatřil, že vystoupila z jeho vagonu černobílá postava, zamířila k východu a zmizela. Vlak se zase hnul. Dysgen si oddychl a naplněn ohromnou dětskou radostí, vrazil do kupé. Plaše popatřil na lavici Ragarovu. Nebyla tam už příšera. Usedl. Spatřil krabici v popelníku. Byla to ona. Otrásl se a vyhodil ji oknem.

Nevydržel však na tomto místě, bylo mu jakoby se naň stále bělala tvář Ragarova. Přesedl. Jeho dětinská radost vyprchala. Počal přemýšlet, co to vše znamenalo.

"Byl to blázen? Ale to nevysvětluje ani mou hrůzu na peroně, ani to, že pronášel mé nejskrytější myšlenky, boje a strachy. Nikomu jsem se nesvěřil ani s malou jich

částí. Bylo vše jen náhodným shlukem událostí? Náhodnost nemožno ovšem nikdy absolutně vyvrátit - a přesto vysvětlovat jí mnohé, je nejabsurdnějším. Pravděpodobněji by znělo, že za vším leží mystická záhada, kdybych v něco takového věřil..." Dysgen v hloubi v to věřil, ale poněvaď v jeho případě šlo o život, sebekonejšivě si namluvil, že vše to je pověra - stal se pozitivistou. Bylo to nestatečné i neúčelné, útok by byl býval rozumnější než útek. -

Konečně dospěl k resultátu, že věc nemožno rozluštit, že na ni zapomene a bude dbát jen budoucnosti. Uklidnil se, byl však v náladě skleslé. Trpěl trpnou vnitřní prázdnotou. Cumuly nebeské slily se v jediný šedý stratus, z něhož poklesší slunce s počátku jen slabě rozplizle prozíralo - - pak zcela zmizelo.

Dysgen si koupil na nejbližším nádraží lahvičku koňaku a rázem ji vyprázdnil. Toto rozumné jednání způsobilo, že jeho mysl ozdravěla a když se blížil k svému cíli, cítil se být skoro tak radostný jako na peroně.

V úzkém, zeleném pruhu čistého nebe,

mezi mořem mračen a obzorem zapadalo právě rudé slunce, když vystoupil Dysgen ve V., cíli své cesty.

Divoká krajina jakoby celá krvácela ztmavělou krví - nad ní rozprostíral se tmavý, nekonečný mrak. Dysgen se zachvěl, opustiv nádraží. Spěchal dolů do V. - vesnice čítající asi patnáct rolnických domů a patnáct vil. Hleděl na štíhlé skalnaté hory koldokol... "Jsou mé," řekl si a zděsil se... "Vždyť se mně právě zdálo, že jsem zde odjakživa byl... pan... ale je mně to všechno tak známo, jako když ve snu chodíme městem, které zcela známe, nevědouce, kdy jsme je viděli - Všechno znám - což spím? Onen skalní kužel - viděl jsem jej jistě - a nevím nic... všechny ty skalní trsy mne bodají jako strašné, zalehlé vzpomínky - znám vše - úplně znám - a přece neznám, naprosto neznám... jako ve snu to bývá - Vem čert všechny ty sny! Jsem opilý - a proto asi to tak vidím - ale opilost je embryo snu. - Ano, viděl jsem to vše ve snu a proto teď v opilství - je to děsivé, ale děsivě krásné. Čert vem ty sny... Slunce zapadlo... Zde je topol: počkejme, že za

tímhle návršíčkem bude říčka zkroucená skoro jako osma..."

Přeběhl rychlým krokem napilých vršíček.

"Opravdu! Skoro bych se bál - kdybych nebyl opilý... Ano, byl jsem tu kdysi -
- snad zítra to pochopím, až se vyspím...
Ba ano - něco jako jasné vidění je v těch mizerných snech - a když to jednou připustíme, musíme logicky připustit i všechnu tu druhou blbost, třeba spiritismus - kru-cifix!"

Klopýtl o kořen jedle, svalil se a trochu praštil do hlavy. To zaplašilo rázem zbytky opilosti. A došel k vile, kde měl bydlet, skoro úplně střízlivý. Starý muž otevřel dveře^{do} zahrady. Dysgen se mu představil. "Račte!" řekl starý, uchopiv jeho kufřík.

"Jste vy majitelem této vily?" ptal se Dysgen.

"Ne, milostpane, jen domovník. Pán je teď v městě. Ale brzo přijde a chce zde zůstat celé léto; ale nevím, zdali to -
- vydrží. Zde jsou schody. Tak! A první poschodí - je celé vaše, jemnostpane. Všecko čisté, v pořádku, jedna radost. Přízemek

má pán - "

Rychle vyběhl Dysgen po dřevěných schodech. Zdálo se mu, že nějak smutně skřípají. Stanul před dveřmi jemu určeného pokoje. Váhal vkročit. Jakási tíseň se ho zmocnila. Předtucha? Či jen šílené dojmy z nezvykle podivného setkání? Zastyděl se, prudce otevřel dveře. Pokoj byl v přítmí, vanul z něho zvláštní chlad, snad i plíseň z řídkého větrání. Rozběhl se k oknu, prudce je otevřev. Vlahý, podvečerní vzduch ovanul mu líce. Dysgen cítil se osvěžen, posílněn znovu probuzenou radostí. Nachýlil se z okna: Před okny klikatila se pěšinka do blízkého, asi deset kilometrů vzdáleného městečka. Večerní šero uléhalo již na kraj... Praštil sebou na pohovku a skoro ihned usnul...

V následujících dnech byl v náladě tak špatné jako příroda. Vše jej kolem odmršťovalo - a temné vzpomínky na Něco, při každé nové přírodní scenerii v něm vyvstávající, byly tajemně děsivé. Ale k explozi nedocházelo. "Nutný následek železniční příhody" - děl si, "však se to časem vykourí. Nesmysl všechno - "

Bojoval proti tomu dlouhými denními pochody, přemýšlením, stykem s výletníky a alkoholem. A nebe se konečně zas vyjasnilo a Dysgen stával se veselejším, pracoval na poematech a po třech nedělích byl v náladě zcela dobré; a ta rostla, bujela v květy poesie --- Chodil komnatou, házeje tu a tam verše na papír - hned se hlasitě směje, hned mrače, zatínaje pěsti. Vtom zaskřípaly tak nějak tajemně, děsivě zahradní vrátka. Dysgena jako když bodne do srdce. Přiskočil k oknu. "Mohli by je namazat..." ale ani nedomyslel, když jeho oko upřelo se na hubenou ruku, jež tiskla kliku zahradní branky. Zdála se mu příšerně bílou. S ruky se zrak Dysgenův svezl na postavu vracejícího se a - - zavrával do pokoje. Byl by upadl, kdyby se nebyl zachytil okenice... "Toť on - on - - spolucestující z vlaku, příšera, fantom, můj šílený sen." Sáhl si na čelo, těžkým potem smáčené. "Co se to se mnou děje? Takový bude můj kýžený klid, nebo je určeno, abych sešílel?" - Tu bylo zaklepáno.

"Vstupte!" zařval jako pardál, chycený v kleci. Vstoupil dr Ragar. Dysgenovi sevřelo se hrdlo, jakoby jej vrah nějaký uchopil.

"Má poklona, pane." A podával s úsměvem ruku couvajícimu Dysgenovi. "Vy - vy zde - - zase - "

"Já, velevážený a doufám, že nezazlíte, že se přišel představit váš nynější - domácí pán."

"Vy - majitelem této vily? Ne, nemožno!"

"Činím na vás dojem takového chudáka?"

"Ale toť přímo strašidelné..."

"Existence domácího pána...?"

"Že jste jím právě vy, jenž na dráze tak se mnou mluvil..."

"Ale což mluvil-li jsem s vámi proto tak, poněvadž jsem byl vaším domácím?" -

- "Cože? Ach!" uhodil se do čela Dysgen.

"Vy jste věděl, že jedu k Vám, Vy jste mne úmyslně vyhledal? Pak ovšem není na věci nic strašidelného..." "Také bych si myslel, cheche!" "Ale proč už na peroně jsem pocítil takový děs?"

"Všiml jsem si. Proč? Mám bohužel odpudlivou tvář. A pak ráčíte být vůbec lekavý. A snad byla v tom i předtucha, že budu pro vás něco znamenat - přihází se to - a vskutku, naše connaissance má hned počátek dosti zajímavý - "

"Ach možno. Ale jak jste mohl uhodnout mé nejtajnější myšlenky - tak skoro tajemství mého života?" - "Jsem psychologem z povolání, nejsem hloupý, mám i fyziologický smysl. A pak, sdělil mně ~~že~~ váš přítel, najímaje tento byt, mnohé zajímavosti o vaší osobě." - "Ten mizerný žvanil!" - - "Neumíme-li sami o sobě mlčet, máme malé právo vytýkat jinému, nesmlčí-li, co jsme mu řekli. Neřekl mně mnoho, vaše hlavní tajemství jste mu neodhalil - a já, z vědeckého zájmu jsem si umínil, že je na základě osobního seznámení vylousknu. Vždyť je to můj métier, jsem jen psychický detektiv." - - "A to jste nemohl čekat až zde? Na dráze - - a to způsobem velmi nešetrným, přímo -- sprostáckým! Jsem váš pokusný králík?" - - "Račte prominout, cítím se zde vskutku vinen - ale co chcete? Pojmy lékař a delikátnost se vylučují. Jen kvůli vám svezl jsem se čtyři stanice a odejel zas nazpět. A abych se přiznal, nepřiměl mne k tomu jen vědecký zájem. Což - promiňte - kdyby, při vaší nepopíratelné abnormálnosti - napadlo vás mou vilu zapálit?"

Dysgen si zhluboka odychl. Hle - vše

vlastně tak přirozeno... Těžké břímě jakoby s něho spadlo. Usedl na pohovku, zapálil si. "Nu - nebudu se na vás zlobit!" řekl, ale vyhýbal se jeho pohledu a chladně se s ním rozloučil...

Po jeho odchodu cítil horoucí stud sebeopovržení, až k sebehnusu jdoucí. "Jsem nejimbecilnější blázen na světě," skřípal zuby. "A jeho opovržení, jak je zasloužené! Kdybych aspoň v nějaké nadpřirozené moci věřil! ale nevěřit - a přece jim podléhat! Jsem osmadvacetiletý klacek, horší než kluk, řvoucí před bubákem. Ta ostuda před ním!" Svalil se ve vzteklé hanbě na podlahu. "Ne!" zařval za minutu náhle. "Nejsem tak mizerný, ukáží mu to! Byla to vše jen výjimka - ale poslouží mně k zmoudření a bohdá k úplnému vyléčení z celé té pověřčivé, prašivé minulosti! Ano, musím se skvěle retablovat v jeho očích, chtěl jsem říci ve svých, pomstít se mu ukázáním celé své superiority! Počkej, doktárku!" Ale během celého týdne nenaskytla se mu příležitost. Kdykoli se s Ragarem setkal, vyměněny jen pozdravy - - oboustranně velmi chladné. Aby hovor zapředl, k tomu byl Dysgen příliš hrdý. Mučil

se silně. Počal Ragara nenávidět - a co podivné, cítil k němu jakousi náklonnost; ta živila nenávist a naopak. A k tomu obé bylo živeno nejen žízni po revanchi, po docílení uspokojení nad sebou, ale i jistým nevelkým děsem, který v něm doktor přese všechna stále ještě budil a romantičností celé věci... Z toho všeho vznikl v něm vůči Ragarovi silný, podivný, perversní konglomerát citový, podobný v mnohém poněkud pohlavní lásce. Žil teď jen v těchto pocitech, o nichž si nezatajoval, že jsou nízké, ale kterým chtěl nechtěl podléhal; a na ~~na~~ poetické tvoření nebylo pomyšlení.

Po týdnů poprosil jej ještě jednou Ragar, pracující právě v zahradě, nemohl-li by mu něco říci o jistých květinách. Dysgen náhodou mohl a pochvalné díky doktorovy jej tak polichotily a zalichotily a zalahodily mu, jako málo co kdy dříve.

Od té doby skoro denně spolu trochu hovořili, vždy v zahradě. Ragar dával na jevo zřejmé, byť zdvořilé pohrdání. To rozdmýchávalo bláznivou pomstychtivost Dysgenovu stále více; čím více odpuzován, tím více se cítil býti přitahován; tak pes, čím

více jej člověk, hrající si s ním, odhazuje, tím prudčeji se naň vrhá. Je vůbec nejlepší methodou, jak vzítí bojícímu se zvířeti strach - odstrkovatí je od sebe. Kdyby byl měl doktor úmysl Dysgena k sobě připoutat, svou methodou byl by toho dosáhl nejlépe...

Hovory jejich však trvaly stále déle a měly předmětem themata stále vážnější. Dysgen se naučil Ragara skoro obdivovat. Zakoušel v jeho přítomnosti složité, většinou příjemné, někdy mrazivě příjemné, vždy interesantní sensace. Avšak při tom někdy prochvěla jím náhle stará hrůza. "Je možno, že se s ním taďy tak bavím?" projelo mu duší, ale zhaslo to hned studem uhašeno jako blesk. - Za tři týdny po návštěvě Ragarově pozoroval Dysgen, že opovržení Ragarovo mizí, že přechází jaksi nejen v respekt, ale v jisté přátelství. Měl z toho radost, a přece jej to divně prochvívalo... Několik dní poté projevil Ragar přání, aby s ním Dysgen ztrávil večer v restauraci. Seděli tam v napínavých disputacích až do půlnoci. Dysgen se vrátil domů tak nadšen a duševně stimulován, že poprvé zas dvě

hodiny psal verše, s nimiž byl zcela spokojen.

Následujícího dne - bylo právě letní solstitium, řekl dr. Ragar Dysgenovi: "Znáte údolí smrti?" Dysgen neznal.

"Pál druhé hodiny odtud. Jeden z nejvelkolepějších koutků země; dostatečný důvod, že je téměř neznám, kdežto největší přírodní banality bývají světoznámy. "Mrtvé údolí", jak hloupé! Nic není živějšího, ale nebudu vás připravovat. Půjdu tam dnes ve čtyři hodiny odpoledne, až se trochu ochladí. Budete-li mým společníkem, bude mně potěšením." Dysgen s chutí slíbil.

Vyšli. Ni jediné oasy obláčkové v Sahare nejtemnějšího Azuru. Azurné ticho slavnostně spalo na krajině. Nezašeptal vzduch uším, pták nepromluvil, nikde člověka. Slavná nálada se snesla v Dysgenovu duši, taková, jaká obestírává smrt.

Šli dlouho, mlčky...

Pomalu, pomalu hýbalo se na dně Dysgenovy duše něco jako černý plaz - byl to strach, byl to děs. Mládě dosud - ale jak strašlivě rychle to dovede růst -

"Neměl bych se obrátit domů," děl si

náhle. "Sám do mrtvého údolí - s ním...
říj!" vzpamatoval se hned. "Zas ta bídná
pověřčivost a zbabělost... Musím jít - ale -
- nevím, proč se s ním kamarádím... Je o
čtrnáct let starší a příjemný nikterak.
Musím si doznat, že vždy jsem měl k němu
jen odpor - a že je mně teď s ním hodně
nevolno. Přeruším s ním styky - hned od
dneška - tak! A kdybych se měl třeba na
hodinu z této začarované, na mne jen ne-
blaze působící krajiny odstěhovat. Dosáhl
jsem, čeho jsem bláznivě chtěl, rehabilito-
val se v jeho a svých očích, a teď dost -
- nový život. Ale jak se ten divný strach
vzmáhá... vskutku, až z těžka se mně dýchá...
nutno řečí se rozptýlit - "

Ale kdežto včera namítalo se mu stále
sta námětů k hovoru, dnes nemohl se zmoci
ani na jeden. Ragar šel stále mlčky, rychle,
tvář jako kamenná.

Náhle pravil: "Věříte v nesmrtelnost
duše?"

"Já? -- Ne! A vy ano?"

"Chcete, abych, buše se do prsou s em-
fasí volal: Věřím, že kráva má rohy - ?"

"Tedy považujete to za samozřejmé? Já

jen za samozřejmou lež."

"Hle, tyhle básníky! Já, suchý vědec, abych si s ním vyměnil roli. Člověk by řekl, že básník, duch ideální, romantický, fantastický, všemu magickému nakloněný, povznesený, musí být eo ipso immoralistou; a zatím jsem shledal, že skoro všichni se svislým ocasem věří, že budou po smrti jen smrdět do hlíny... Nedám proto nic na vás všechny, jste krotká čeládka, velectění! Nepište verše, ještě na realistické romány à la Zola tak stačíte!"

"Snad bych v nesmrtelnost věřil, ale věčnost je něco strašného - "

"A vy něco tuze strašpytlovského. Vy - - nu nelze upřít, vy máte příčinu mnohého se bát... Vaše dávné minulosti zatnuly se silně do tohoto vašeho života... Tak, že byste se měl jmenovat ne Dysgen, ale Dysoen, jako rozsekaný - vzkříšený Dionysos. Ačkoli i Dysgen je pro vás vhodné jméno - "

V y d a v a t e l s k á p o z n á m k a

V roce 1937 připravovala Družstevní Práce vydání knih pros z beletristické pozůstalosti filosofa Ladislava Klímy. K vydání však nedošlo, ač kniha byla již vysázena. Získal jsem tenkrát obtahy korektur, podle nichž knihu vydávám. Při sazbě /z cicera písma Arlington, které zčeštil Vojtěch Preissig/ zachoval jsem Klímovy pravopisné zvláštnosti. Osmi kresbami doprovodil Jan Konůpek. Vytiskl jsem na Zandersovu papíru Tosa 40 výtisků.

J.P.

LADISLAV KLÍMA

Edgar a Eura

V Praze 19. dubna 1938

Edgar a Eura

...nudné je vše obecné a ušlechtilé a bezpečné, moudrost je totéž, co mizernost...

Člun zatím doplul na okraj jezera a počal stáčetí se dále, nesen proudem řeky, která byla zde poměrně široká i hluboká a tok její velice volný; po obou stranách svíraly ji nízké, a zalesněné chlupy... Vítr neopíral se zde do plachty; a tak plynula loďka velice pomalu, sotva znatelně po proudu...

Bylo skoro 5 hodin. Svit sluneční se-
žloutl a nějak ztichl. Příšerná nálada
vkrádala se v duše milenců.

"Tohle 5hodinové, letní slunce je nej-
tajemnější ze všeho" - pravila Eura. "Teď
je obrat dne v noc, počátek umírání dne -
- teskná, bolestná, velmi těžká chvíle...
Slyšíš ten nářek, který vane vzduchem?
Slyšíš to bolné, přerývané, zdušené chvění
vzduchem se táhnoucích strun? Teď jest ho-
dina duchů, ne o půlnoci."

"Vždycky na mne to pětihodinové letní
slunce tak divně působilo", - odtušil Edgar.
"Dvě příhody působení toto neobyčejně zvý-
šily, takže od té doby svit slunce v tuto
chvíli přímo mnou otrásá... Poprvé, - bylo

mně asi 7 let, zašel jsem kdysi do levého křídla našeho zámku, - do tmavé, jen velmi malým a při stropu se nalézajícím okénkem osvětlené komory; okénko toto směřovalo k severu... Domníval jsem se dříve, že je nemožno, aby do místnosti té sluneční zář padala.. Když jsem tam vešel, nepadala tam ještě; usedl jsem na nízkou stoličku a pohřížel se do sebe..., na dlouho.. Tu pozdvihnu oči a okénkem vniká do komory šikmo tenký proužek žlutého světla.. Ulekl jsem se velice v prvním okamžiku a nechtěl jsem zraku svému věřit... Pak vystoupil jsem na židli a vnořil tvář do žlutého sloupu, chtěje se přesvědčit, je-li to opravdu slunce, jež jej vysílá..., žluté, zářné oko mne vskutku oslepilo... Slezl jsem opět dolů a divil se; kolem panovalo tak děsivé, tak v zámku našem nezvyklé ticho... Zmocňovala se mne příšerná, strašidelná nálada; nikdy necítil jsem, jsa po tmě, podobného děsu, jako teď v té temné, pusté, divné, k severu obrácené jizbě se žlutým sloupem slunečního světla.. Tu popatřím naň znovu, stal se již širším, hledím naň chvíli - a tu vidím náhle, jak snují se v něm všelijaké

divné postavičky: tančící dívky v průhledných bílých oděvech, elfové, pídimuži a různé podivné zjevy; a pak objevil se nad oknem bílý medvídek a sestupoval sloupem uprostřed hemžících se postav klidně dolů... Postavy byly jako z průhledných par, z vídma stkány. Bylo to velmi idyllické.. Mne však uchopila z toho rázem taková hrůza, že jsem se dal z příšerné místnosti na útěk. - Po celý rok vyhýbal jsem se jí z daleka.

Po druhé, když bylo mně asi 11 roků, zdržoval jsem se v malém městě. Chodil jsem tam často návštěvou k jisté prosté rodině. Byt jejich sestával ze čtyř místností; okna prvních tří směřovala k jihu, okna čtvrté k severu; byl v přízemí. Hned při první návštěvě byl jsem v prvních třech místnostech a ta čtvrtá zdála se mně býti nějak tajemnou. Při návštěvě druhé otázel jsem se po způsobu chlapeckém naivně hostitelů, co je to za místnost, - ta čtvrtá; nechtěl jsem tím zvědět, jaký jest její účel, - ale domníval jsem se, že lidé ti sdílejí můj tajemný pocit a vysvětlí mně jej ihned. A tu povídá starý muž, myslím, že otec tehdejšího držitele bytu: 'To je zvláštní, divná

místnost, - v ní straší...’ Řekl to zcela vážně. S největším napjetím tázal jsem se, co tam straší..., napjetí to bylo na mně dobře jistě viditelné. A tu staroch řekl: ‘To já nevím, to neví nikdo z nás, nikdo ničeho neviděl, - a přece říkáme, že tam straší; říkal to již můj otec a tomu to říkal již můj děd, - a nikdo neuměl říci, co tam straší, - nikdo nic neviděl; jenom říkali, že je jim divno u srdce, když tam vkročí.’ I to řekl staroch s tváří velice vážnou; nevím dodnes, tropil-li si ze mne chlapce blázna, či myslil-li to doopravdy. - Po celé dny myslil jsem teď jen na tu místnost. Nechtěl jsem lidi ty požádat, aby mne tam uvedli, - bylo mně, jakoby tím vše bylo zkaženo; ale číhal jsem na vhodnou příležitost, abych se tam neviděn sám mohl vkrásti. Ale nešlo to a nešlo. Tu navštívím jednou lidi ty, - bylo to v létě, v 5 hodin odpoledne... Dvěře byly otevřeny, nikdo nebyl však doma. Běžím rychle ke čtvrté místnosti; srdce mně tlouklo, když jsem dvěře její otvíral. Pohlížel jsem na místnost tu podobně, jako ona princezna v pohádce na onu komnatu čarodějova hradu, kam jí byl čaroděj

ten zakázal jíti, - kde byl v hrnci uzavřený drak. Dvěře byly otevřeny; vstoupil jsem. Světnice byla skoro temná: bylať obě její, k severu směřující okna uzavřena okenicemi; jen tenounké proužky záře mezi okenicemi osvětlovaly ji poněkud.... Světnice byla zcela obyčejná, k tomu nepořádná, chudobná, ba ošklivá, ale přes to působilo v ní vše na mne velice příšerným dojmem. Otevřel jsem okenici. Z levé strany šlehl mé oko intenzivní proud světla... Ale venku, - co jsem spatřil? Ač v tu stranu musela sotva sto kroků ode mne táhnouti se řada stavení, jak jsem již věděl, uzřel jsem venku velikou, velmi prohloubenou, magickou zahradu... Nevídané stromy, keře a květy bujely zde; vše mělo zároveň exotický a zároveň báchorkový ráz; podobalo se to současně šlechtickému parku a pralesu. Přímo přede mnou byl asi 100 metrů dlouhý trávník, jen tu a tam mohutnými stromy posázený; dále však tvořil hradbu hustý les, do něhož vníkalo několik širokých pěšin; vše působilo však velice aesthetickým a umělým dojmem. - Mezi stromy v lese tmavěly se místy tajemné otvory jako noc. - A nade vším leželo sváteční žluté

ticho 5hodinového slunce. Hlavní je při tom všem nepopsatelná nálada, kterou ty, Euro, zajisté teď pociťuješ. Hledím chvíli na zázračný obraz, a strach mne při tom opustil, jen udivení zbylo. Tu vynoří se náhle z jednoho černého otvoru mezi stromy párek velkých, žlutěrudých, černě žíhaných zvířat, a stane přímo před lesem na trávníku. Očmuchávali chvíli trávu, pak jeden z nich znenadání postavil se na zadní nohy, položil druhému, patrně samici, přední tlapy na šíji, pak udeřil několikrát rychle a lehce tuto do hlavy, - jako žertovně kočky dělájí, - a jako míč odmrštil se pak několik metrů stranou.. Poté jali se oba tygři, jakoby nic nebylo, chvíli očuchávají trávu, blížíce se pomalu k mému oknu. Když byli asi 50 kroků od něho vzdálení, popatřili kolem, - i na mne, - cítil jsem jejich pohled..., a dali se rychlým cvałem přímo ke mně; jeden z nich při tom zařval.. Mne se zmocnil strach, odskočil jsem od okna a vběhl do prvních místností; všecky údy se mně třásly... Nebyl tam dosud nikdo. Ale v zápětí vešel dědouš dovnitř. Zpozoroval mé chvění a tázal se mne co se mi stalo...

Řekl jsem mu, že mně není dobře. On se však nedůvěřivě usmíval a pak ptal se, nebyl-li jsem ve čtvrté místnosti. Já jsem to zapřel, - ale starý patrně nevěřil. Usmíval se záhadně dále. Pak zamumlal jen: 'je to zvláštní pokoj, je, je!' Já, jak jest i teď moje povaha, nechtěl jsem se dále ptáti a o mé příhodě mluvit.

Ještě tentýž den zašel jsem do ulice, táhnoucí se severně od strašícího domku. Přesvědčil jsem se poznovu, že je sotva 100 m. od něho vzdálena a že mezi obojím není vůbec místa pro zahradu takových rozměrů, jakou jsem viděl.

Následující den - bylo 10 hodin dopoledne, zavítal jsem ke svým hostitelům opět... Desátá hodina je nejveselejší v celém dnu, - a tak já, jsa v náladě zcela jasné a sdílné, požádal jsem ty dobré lidi, aby mně strašidelnou místnost ukázali. Vyhověli, - a co jsem tam spatřil z okna? Hned přede mnou dvorek s hnojem, na levo cípek obyčejné zahrady, na pravo rovněž malou zahrádku, a přímo za dvorkem větší dvůr s hromadami prken, nějakou budkou, třemi záhony zeleniny s nízkými baráky severní uličky v pozadí.

Zasmál jsem se nad svým včerejším viděním, které jsem tenkrát jmenoval krátce: má hloupost... A zapomněl jsem na ně...

Odpoledne téhož dne navštívil jsem ty lidi opět. A jako včera byl byt prázdný a jako včera svítilo slunce a jako včera bylo 5 hodin. Ale na vše to jsem ani nepomyslel a vkročil jsem zcela bez bázně do čtvrté místnosti, na nic nemysle. Otevru opět okenici - a to pětihodinové slunce mne opět divně udeřilo do očí. Zachvěl jsem se - a opět vidím bujnou zahradu od včerejška - - právě tak jako včera. - Několik vteřin byl jsem jako omámen... Ale hned na to zaznělo mně v sluch strašné zařvání a dva strašní tygři bleskurychle, 10 metrovými skoky, letí ke mně... V mžiku jsou již blízko u mne, tu s děsným výkřikem dal jsem se zas na útěk... V tom již břinklo sklo - - ale k čertu, kde to jsme, co je to za kopce, Euro?"

Zatím totiž co Edgar vypravoval zvláštní své zkušenosti z mládí, šinula se jejich loďka po proudu stále níže přívětivým údolím, - až ocitla se v záhybu jeho. Eura, napjatě poslouchajíc, nepozorovala krajinu.

"Toť zvláštní", řekla Eura teď polekaným hlasem. "Z naší vily viděli jsme v těchto místech chlupy sotva 100metrové a vlídné - a teď strmí před námi hory 300 až 400metrové a tak příkré a příšerné. Je to možno? Mohli jsme se ve výšce kopců dříve takto klamat?"

"To je nemožno, Euro! Či snad bylo by to přece možno? Ovšem odhadujeme výši hor často velice nesprávně. Či snad je to vidění, - podobné tomu, jako ono z okna strašidelného pokoje? Jsem velice zvědav na to i na to!"...

Teď plynula již řeka rychleji a rychleji unášela na svém hřbetě člun a tajemné milence.

"Miláčku, bojím se nějak, má předtucha, o které jsem ti již řekla, mluví stále hlasitěji a děsivěji! Stane se nám něco hrozného, uvidíš! Hleď na to žluté slunce nad pahorkem, jak příšerně a výsměšně na nás hledí! Vždyť to není ani slunce, vždyť je to hlava uťatá od těla... Vraťme se raději, miláčku!" A dívka chopila se vesel.

"Drahoušku, počkej ještě trochu!", řekl Edgar. "Zajímá mne to velice. Mohl jsem se

v těch kopcích tolik mýlit? Rád bych tomu přišel na stopu! A již dávno přál jsem si projeti tímto údolím, - působiloť na mne vždy tak tajemně, - teď, když jsme již tak daleko, pojedme ještě kousek! Viď, Euro?"

"No jak chceš, Edgare, - ale mám nějak strach. A právě mně napadá: včera potkala mne na procházce nějaká bába, zastavila mne, všelicos mně povídala, nerozuměla jsem jí v té francouzské hatlanině skoro nic, ale to jsem z toho přece vyrozuměla, že toto údolí jmenuje se u lidu 'Údolí Smrti' a že řekla, že zde někdy straší. Bože, hleď jen na to slunce, jak se nám směje, a to příšerné, sváteční ticho kol směje se nám rovněž."

"Milenko, máš pravdu, něco divného a děsivého vniká i do mne... Ale posečkej jen ještě chvíli, jen co vyjedeme za onen záhyb údolí... Krajina je zde velkolepá a stojí za podívanou. A je-li vše jen přízrak, pak tím spíše musíme hledět toho využítkovat! Přízrak se obyčejně již nevrátí! Hleď, tam před námi nad temeny těchto nad námi strmících kopců, vynořují se fantastická, ohromná skaliska! Toť skoro jako v Alpách!"

"Toť příšerné!" zachvěla se Eura na

všech údech, "je mně zde tak zima... A to slunce se tak šklebí, - a teď se již i chechtá! Miláčku, vrať se dokud je čas, spějeme v záhubu, letíme v záhubu, - hleď, jak ten náš člun teď rychle běží... Bude nám těžko veslovat proti proudu!"

"Tedy vystoupneme na břeh a člun buď potáhneme nebo necháme na břehu. - Jen k onomu záhybu, - ať uzřím to velkolepé panorama, jež podle všeho se tam před námi rozevře! Za dvě minuty jsme tam, milenko!"

A Edgar vřele políbil Euru.

Rychle blížil se člun k záhybu, jež tvořila mohutná, do řeky vrostlá skála. Nad nimi čněly velmi příkré, vysoké, fantastickými skalinami poseté stráně s obrovskými jehličnatými stromy... A teď skryla se za ně šklebící se sluneční koule.. Neobyčejné chladno vanulo zde v stinném údolí.. Jako rychle jdoucí člověk prorývala loďka vlny řeky. Již přibližovala se značně záhybu. A teď dotknul se sluchu milenců temný, divný vzdálený hukot. Ale milenci si ho nepovšimnuvše, jen udiveně před sebe a kolem sebe zírali.. Hukot sílil kvapem. Tu trhla sebou Eura.

"Slyšíš, miláčku, slyšíš ten hukot?"
zašeptala bázně. -

"Slyším," odpověděl Edgar, "co by to mohlo
být?"

"Zní to jako vodopád!" pokračovala
chvatně a úpěnlivě Eura.

"Ano, podobá se tomu!" řekl Edgar. "A
pamatuji se - ano, slyšel jsem před týdnem
vypravovat, že se někdy přihodí, že toto
smavé údolí změní se v hroznou rokli, a že
na konci jejím vrhá se řeka z výše několika
set metrů do hlubiny. Možná, - ale je to
přízrak, jenž nám nemůže hrozit nebezpečím.
Jak by zde mohl ve skutečnosti být několik
set metrů hluboký vodopád, když nejsme ani
50 metrů nad mořem. Přízraky děsí jen, ale
neusmrcují, leda děsem. Proto neboj se,
drahá Euro! Hned se vrátíme!"

"Miláčku, miláčku! To je plané, vědecké
mluvení! Vraťme se, než k záhybu tomu při-
jedeme! Jsme tam již skoro! Za tím záhybem
číhá smrt! Je to údolí Smrti! Já teď nechci
zemřít, miláčku!" křičela Eura a chopila se
vesel.

"Když si to přeješ, drahoušku můj, mu-
sím ti ovšem vyhovět, ač bych rád za ten

záhyb viděl! Nuže!" a Edgar prudce opřel se o bystře tekoucí a ubíhající vlny zelenavé řeky.

Eura statečně a ze všech sil pomáhala.

Ale proud byl teď už silnější, než svaly milenců. Stále blíže, třeba pomaleji, šinul se člun k osudnému záhybu, přes všechno úsilí veslujících.

Silněji zněl jim ve sluch divný vzdálený hukot... Vzrůstal kvapem, loďka šinula se již do záhybu...

"Edgare, Edgare!" šeptala bojácně Eura, - a v tom již nahnula se loďka napravo, - a úžasný obraz udeřil oba plavce do očí.

Před nimi rozprostíralo se údolí jen asi 1 km dlouhé, ale příšerně divé... Již ani stopy rostlinstva zde nebyly; jen strašné, až 1000 metrů vysoké skalní stěny svíraly divoký proud řeky. Byly velice strmé, místy kolmé; někde strašlivě rozervané, někde zas jen ohromné svislé hladké boky s tmavými kouty šklebily se, řvaly hrozivou příšerností. Na všem byla ona němá strašidelná nálada, jaká vane na nás z nehybné, vztekle vyhlížející mrtvoly...

Oba milenci pustili vesla z rukou. Eura

vzkřikla. Edgar poněkud pobledl...

"Ke břehu, miláčku, ke břehu!" křičela dívka, namáhajíc se, aby loďku přivedla na stranu. "Já teď nechci zemřít!"

Edgar jí pomáhal ze všech sil. Ale úsilí obou tříštilo se o mocný tok řeky. Tato valila se silně šikmým korytem teď již rychlostí ubíhajícího člověka. Několikrát octli se již jen metr, dva, od břehu, - ale zas je to náhle vrhlo do středu. A rychlost byla stále a stále větší...

Tu vjeli do úzkého skalního koryta; skoro kolmo svíraly zde hladké skály s obou stran řeku, takže nebylo možno na břeh vystoupnouti.

"Nenamáhej se, Euro!" řekl Edgar, odloživ vesla. "Šetř raději sílu pro místa, kde bude nám možno přistáti!"

"Oh, můj Edgare, místa toho již nenajdeme!" křičela Eura a prudce před milencem na kolena padnuvši, přivinula se křečovitě k němu. "Zemřeme zde, Edgare! Oh, tak brzo! Právě teď!"

A dala se do zoufalého pláče.

"Neplač, drahoušku, - vždyť není ještě tak zle! Vodopád jest ještě daleko a ostatně

je vše jen přízrak... Vždyť jsme v Alpách, ne na západofrancouzském pomorí. Jak se přízrak dostavil, tak také rázem zmizí... Přízraky neusmrcují..."

"Není to pravda, přízraky usmrcují a nejen děsem! Přízrak je skutečnost, neboť skutečnost je přízrak! A tenhle přízrak neskončí dřív, než se nám stane neštěstí, - - vím to, vyznám se v těch věcech! Pro boha, miláčku, hleď tam před sebe, vždyť je údolí uzavřeno skalou," vzkřikla Eura tak zděšeně, tak hrůzným tonem svého i jinak děsivého hlasu, že Edgar při zvuku jeho ztrnul...

Popatřil před sebe.

Ten konec údolí, k němuž se bleskurychle řítili, zatarasen byl až do nebe strmící skálou - úplně byl jí zatarasen. - Bylo nejisto, kam se odtud řeka ztrácela. Edgar zbledl jako smrt. -

"Snad padá řeka do podzemí," řvala Eura.

"Slyšeli bychom zcela blízký, silný hukot, ten hukot, jejž slyšíme, je dosti ještě vzdálený!" vypravil ze sebe Edgar. Ale nevěřil sám svým slovům... Teď i on věřil, že smrti neujdou... Hleděl aspoň ve své zmatenosti sebrat myšlenky, aby důstojně

zemřel.

Skála byla od nich již jen asi 100 metrů vzdálená. Střelou letěli k ní. Edgar uchopil se poznovu vesel, ale úsilí jeho a Eury dostat člun ku břehu bylo směšně marno...

Slunce již neosvětlovalo stráně hor a panoval děsný, podzemní soumrak; horami vystupovaly z černých otvorů již temně modrá oblaka dýmu. Celkem byla to nejhrůznější krajina, nejhrůznější podsvětí, jak si ji jen ta největší fantasie geniálního malíře může představit.

"Edgare!" zvolala Eura. "Pohled na ty hory nad námi... Bože můj, to je hrůzné, tak tiché, dusné, jako očekávající! Vždyť každou chvíli musí se na nás zřítit. Jé! Bože! Již padají! Již padají! Miláčku! Zemru s tebou! Již... Již..."

"Neděs se, drahá," řekl Edgar. - "Vždyť nepadají! Ale je to hrůzné, - nic hrůznějšího jsem dosud neviděl! A vypadají jako dvě hlavy! Ta napravo jako hlava starce, ta nalevo jako hlava báby. Chtějí se políbit! A ten stařec má položené rámě na šíji stařeny,-

- jaký to velkolepý most, půl druhého tisíce metrů nad námi! A ta stařena spouští ruku dolů, - jako na nás, - jak ta ohromná kamená hůl spouští se dolů! Pravý div, že drží při těle, že ten ohromný kus skály nespadne...."

"Můj bože!" vzkřikla Eura, "ta ruka se níží, stále k nám se níží! Dříve byla výš!"

"To je klam, milenko! Pojďme dále, snad najdeme východ z těchto hrozných skal... Kdož ví, jak dlouho bude přízrak ještě trvat, snad bychom se ani nedočkali! Nejlépe by bylo, kdybychom mohli teď usnouti, - při probuzení minulo by zajisté vše a probudili bychom se zcela jinde. Ale to nejde. Zkusme jíti ještě dále..."

Ubírali se dále úzkou štěrbinou, příkře do výše se táhnoucí, mezi strašlivými horami a skalami.

"Bože, kéž by už ten přízrak minul!" vzkřikla opět Eura. "Je to již nesnesitelné!"

"Přejde to brzo, milenko - jen co to 5hodinové slunce ztratí svou moc.. Již v 6 hodin to, myslím, musí přestat! Za chvíli je 6 hodin. Jen zmužile, milenko!"

Ušli asi 100 kroků. Řev vodopádu byl

Eura za ním hrozně vykřikla.

Asi 10 kroků před nimi šoural se směrem k nim beznohý muž - tak pomalu, tak jedno-
stejně, tak příšerně, jako rafie na velkém
orloji.

"Nazpět!" zvolal Edgar a Eura uposlech-
la. Rychle seskákali dolů přes kameny a
skály.

"Neu-tí-kejte,,mně ne-u-te-če-te, mně -
- nic - neu-teče, já - do-ho-ním - všec-ko -"
znělo strašně za nimi.

Doběhli šťastně k rozcestí, aniž by
byli upadli. "Nalevo!" vzkřikl Edgar. "Na
břehu by nás dostihl!"

A dali se nalevo.

"Ses-tro - ne-pušt - je tam - nádežen
mně je sem - já je - zde - uškr-tím - a
poz-řu - "znělo za nimi.

A popatřili před sebe, - div že nepadli
na zem. Proti nim ubírala se uzounkou štěr-
binou černá žena s bílým obličejem, bílýma
očima a zuřivým výrazem mrtvé tváře.

"Nazpět k řece!" zvolal Edgar, zoufalým
již hlasem, - a milenci řítili se znovu bez
dechu dolů.

Něco temného zavadilo Edgarovi o zrak.

Vzhlédl, a skalní rameno vznášelo se nad ním již jen asi 20 m vzhůru.

Doběhli k rozcestí a spatřili beznohého asi metr od sebe. Příšera vztáhla pomalu ruku a uchopila sukni Eury. Tato strašně vykřikla.

Edgar se ohlédl a uchopiv milenku za ramena, trhnul jí vší silou kupředu. Ozvalo se praštění, kus sukně zbylo v rukou žebráka. Zběsile řítili se milenci dolů. Eura upadla. Edgar ji zdvihl, a řítili se dále, klopýtajíce a polopadajíce.

"Ses-tro - po-spěš si - já - ne-mo-hu -
- bě-žet, ty - můžeš - do-hoň je," volalo strašidlo.

Ozval se vzadu rychlý šustot a šelest a rachot. Eura se ohlédla. Velkými, dvou-metrovými, vrabčími skoky spěchala Smrt za nimi.

"Edgare, miláčku!"

Tu postavilo se něco před ně. Byla to ohromná skalní ruka.

"Podlez, Euro!" vzkřikl Edgar zděšeně na milenku, teď v předu ubíhající.

Skála snižovala se rychle štěrbinou, ale nedosahovala dosud až na dno její. Eura

střelhbitě se shýbla a proklouzla. Po ní Edgar, ale skála otřela se mu zhurta o dolejší konec páteře a vyzula mu jeden střevíc. Ale edgar ubíhal dále.

A tu pozdvihla se skála - a skalní skulinou hopkovala dále za uprchlíky - Smrt.

Milenci cítili, že jsou ztraceni. Ani Času, ani Smrti nelze uprchnouti...

S posledním vypětím sil doběhli k řece a s tvářemi hrůzou znetvořenými stanuli před ní. Řev blízkého vodopádu ohlušoval je opět. Nerozhodně chvíli stáli, ohlížejíce se bázlivě za sebe.

Tu zjevila se na konci skalní štěrbinu Smrt, rychle k nim hopkujíc... Teď rozeznali tvář její v celé hrůze.

Prósa Ladislava Klímy Edgar a Eura jest úryvkem většího nedokončeného románu. Ilustrace do mědi vyryl Jan Konápek. K desátému výročí autorovy smrti vytiskl a vydal v počtu 96 výtisků Jaroslav Pícka v Praze.

Vydavatelská poznámka k tomuto
strojopisnému vydání dvou knih
L a d i s l a v a K l í m y

Obě knihy jsou opsány z fotokopií originálních vydání, přesnost opisu je tedy zaručena. Při psaní jsem neupravoval nic podle nových pravopisných pravidel, autorova interpunkce je zachována. Opravil jsem pouze zřejmé tiskové chyby.

str.4/1.ř.: doplněny uvozovky

str.4/9.ř.odspodu: ...jsi byl vlastně před
ní...

str.5/14.-15.ř.: ...celek; že hmota jest
jen viditelností ducha pro cere-
brální intelekt; že každá...

str.8/9.ř.odsp.: ...nevydržíme nikdy dlouho
mlčet...

str.10/1.ř.: ...a následek...

str.11/6.ř.: svůj l í c a svůj r u b ...

str.11/12.ř.: ...krátce d v a ...

str.18/2.ř.odsp.: vynechány uvozovky za vy-
křičníkem.

str.19/1.ř.: doplněny uvozovky.

str.21/7.ř.odsp.: doplněny uvozovky.

str.25/1.ř.odsp.: doplněny uvozovky před
Musíš,...

str.26/2.ř.: doplněny uvozovky před Ale pak,...

str.34/11.ř.: ...k ráznému jeho provedení...

str.35/13.ř.: ...k zemi přivázanýma...

str.36/11.ř.: ..., žhoucí oči...

str.41/8.ř.: ...jen jednoho:...

str.43/2.ř.: doplněna tečka po ...nejvíce.

str.44/10.ř.: doplněny uvozovky

str.45/10.ř.: vynechány uvozovky před Oh,
Pedro,"...

str.45/13.ř.: doplněny uvozovky

str.46/13.ř.: vynechány uvozovky za
...konec! -

str.50/5.ř.: ...potichu brala se blíž...

str.51/8.ř.: doplněny uvozovky

str.51/3.ř.odsp.: doplněna čárka za "Ha,"...

str.52/4.ř.: doplněny uvozovky před Haha!

str.51/5.ř.odsp.: vynechána čárka: ...stal,
se...

str.65/4.ř.odsp.: ..., že příroda... místo
..., ve příroda...

str.73/4.ř.odsp.: ..., nutilo ji... místo
..., nutil ji...

str.79/9.ř.: patrně by místo údělu mělo být
údolí /?/

str.89/4.ř,odsp.: Vlak se dal do pohybu...

str.90/1.ř.: ..., jak sevřena mu byla...

str.91/9.ř.edsp.: Tak na příklad...

str.95/11.ř.: doplněny uvozovky před Vždyť...

str.96/11.ř.odsp.: ...dveře do zahrady...

str.99/12.ř.odsp.: ...uhodil se do čela Dys-
gen... místo ...uhodil jsem se
do čela...

str.103/12.ř.odsp.: doplněny uvozovky

str.104/14.ř.: doplněny uvozovky

str.106/1.ř.: doplněna tečka

str.106/3.ř.: v orig.: ...byste se měl jmenovat ne ne Dysgen... Jedno "ne" vynecháno.

str.114/6.ř.odsp.: doplněna tečka

str.120/12.ř.: ...od něho vzdálena a že mezi...

str.120/8.ř.odsp.: doplněno "ty"

str.121/12.-13.ř.odsp.: ...zaznělo... místo ...zazznělo...

str.125/6.ř.odsp.: ...přijdeme...

str.125/11.ř.odsp.: ...přízraky... místo ...příznaky...

str.129/6.ř.odsp.: doplněny uvozovky před Vždyť...

str.131/10.ř.: "Rychle ku předu,..."

O B S A H

<u>Mezi skutečností a snem</u>	1
Jak vysvětlíte...	3
Hledání strašidla	15
Řeč oblohy	27
Donna Maria	33
K Denici mluví Dryada	56
Elektra	64
Dysgen	83
vydavatelská poznámka	108
 <u>Edgar a Eura</u>	 110
motto	113
Edgar a Eura	114
vydavatelská poznámka	136
 <u>Vydavatelská poznámka k tomuto vydání dvou knih L.K.</u>	 139
	/S/